

1 มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2 สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

หลักสูตรทางพระพุทธศาสนาในกรอบอริยสัจ 4 เป็นหลักสำคัญที่ผู้ปฏิบัติตามสามารถดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง ดังนั้นพุทธศาสนิกชนพึงสำนึกในคุณค่าของพระรัตนตรัย

3 สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- 1) พระรัตนตรัย (วิเคราะห์ความหมายและคุณค่าของพุทธะ)
- 2) อริยสัจ 4
  - (1) ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้)
    - ชั้น 5 ➤ นามรูป
  - (2) สมุทัย (ธรรมที่ควรละ)
    - หลักกรรม ➤ นิยาม 5 ➤ วิตก 3
  - (3) นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ)
    - ภาวนา 4
  - (4) มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)
    - พระสัทธรรม 3 - ปัญญาวิชิตรม 4 - พละ 5 - อุปาสกธรรม 5
    - มงคล 38 ➤ ภาวนา ➤ สงเคราะห์ภรรยา ➤ สันโดษ

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการวิเคราะห์
- 2) ทักษะการสรุปลงความเห็น
- 3) ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้

4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ชื่อสัตย์สุจริต
2. มีวินัย
3. ใฝ่เรียนรู้
4. มุ่งมั่นในการทำงาน
5. มีจิตสาธารณะ

6 ชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

รายงานผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

7 การวัดและการประเมินผล

7.1 การประเมินก่อนเรียน

- ตรวจสอบแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

7.2 การประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- 1) ตรวจสอบงานที่ 3.1 เรื่อง คุณค่าของพระพุทธ
- 2) ตรวจสอบงานที่ 3.2 เรื่อง ชีวิตที่มีทุกข์
- 3) ตรวจสอบงานที่ 3.3 เรื่อง ธรรมที่ควรละ
- 4) ตรวจสอบงานที่ 3.4 เรื่อง ภavana 4
- 5) ตรวจสอบงานที่ 3.5 เรื่อง พระสังฆธรรม 3
- 6) ตรวจสอบงานที่ 3.6 เรื่อง ปัญญาวิริยธรรม 4
- 7) ตรวจสอบงานที่ 3.7 เรื่อง พลละ 5
- 8) ตรวจสอบงานที่ 3.8 เรื่อง อุบาสกธรรม 5
- 9) ตรวจสอบแบบบันทึกการอ่าน
- 10) ประเมินการนำเสนอผลงาน
- 11) สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล
- 12) สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 13) สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

7.3 การประเมินหลังเรียน

- ตรวจสอบแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

7.4 การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

- ตรวจสอบรายงานผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

8 กิจกรรมการเรียนรู้

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยและทำสมาธิก่อนเรียนทุกชั่วโมง

นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

วิธีสอนโดยเน้นกระบวนการ : กระบวนการสร้างความตระหนัก

ขั้นที่ 1 สังเกต

ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงประโยชน์ของการสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย และอธิบายความหมายของพระรัตนตรัย

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์วิจารณ์

1. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน คละกันตามความสามารถ จากนั้นอธิบายให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกัน
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาความรู้เรื่อง พระรัตนตรัย จากหนังสือเรียน จากนั้นนำความรู้มาอภิปรายร่วมกันในประเด็นสำคัญแล้วร่วมกันวิเคราะห์ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในใบงานที่ 3.1 เรื่อง คุณค่าของ พระพุทธ
3. ครูสุ่มนักเรียน 2-3 กลุ่ม ออกมานำเสนอคำตอบในใบงานที่ 3.1 หน้าชั้นเรียน และให้เพื่อนกลุ่มอื่นนำเสนอเพิ่มเติมในส่วนที่บกพร่อง ครูตรวจสอบความถูกต้อง

ขั้นที่ 3 สรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปคุณค่าของพระพุทธ 3 ประการ คือ พระปัญญาคุณ พระวิสุทธิคุณ และ พระกรุณาคุณ

วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคคู่คิด

ขั้น นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำภาพคนในวัยและอิริยาบถต่างๆ มาให้นักเรียนดู แล้วถามความรู้สึกเมื่อเห็นภาพต่างๆ
2. ครูสุ่มนักเรียน 4-5 คน ออกมาแสดงความรู้สึกต่อภาพหน้าชั้นเรียน จากนั้นครูอธิบายเชื่อมโยงเกี่ยวกับองค์ประกอบของชีวิตทางพระพุทธศาสนา

ขั้น สอน

1. ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับนามรูป ซึ่งประกอบด้วย รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ โดยยกตัวอย่างภาพประกอบเพิ่มเติมให้นักเรียนเข้าใจ แล้วเชื่อมโยงให้เข้าใจองค์ประกอบของขั้น 5
2. นักเรียนกลุ่มเดิมจับคู่เป็น 2 คู่ ศึกษาความรู้เพิ่มเติม เรื่อง ขั้น 5 จากหนังสือเรียน และช่วยกันทำใบงานที่ 3.2 เรื่อง **ชีวิตที่มีทุกข์**
3. สมาชิกแต่ละคู่ในกลุ่มผลัดกันอธิบายคำตอบในใบงานที่ 3.2 และช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง
4. ครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยคำตอบในใบงานที่ 3.2

ขั้น สรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความรู้เรื่อง ขั้น 5

วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคคู่คิดสี่สหาย

ขั้น นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อคิดที่ได้จากเนื้อเพลงเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม
2. ครูให้นักเรียนผลัดกันเล่าประสบการณ์หรือเคยฟังเรื่องราวที่แสดงถึงการได้รับผลของกรรมและช่วยกันแสดงความคิดเห็นและข้อคิดที่ได้รับ

ขั้น สอน

1. นักเรียนกลุ่มเดิมจับคู่เป็น 2 คู่ ให้แต่ละคู่ร่วมกันศึกษาความรู้จากหนังสือเรียน ในหัวข้อต่อไปนี้
  - 1) หลักกรรม (นิยาม 5)
  - 2) วิตก 3
2. สมาชิกแต่ละคู่ในกลุ่มร่วมกันอภิปรายประเด็นสำคัญของหลักธรรมที่ได้ศึกษา จากนั้นช่วยกันยกตัวอย่างการกระทำที่สอดคล้องกับหลักกรรม (นิยาม 5) และวิตก 3 ครูตรวจสอบความถูกต้อง
3. สมาชิกแต่ละคู่ในกลุ่มร่วมกันทำใบงานที่ 3.3 เรื่อง ธรรมที่ควรละ โดยแบ่งหน้าที่กัน ดังนี้
  - คู่ที่ 1 ตอบคำถามในกรณีศึกษาที่ 1
  - คู่ที่ 2 ตอบคำถามในกรณีศึกษาที่ 2
4. สมาชิกแต่ละคู่ผลัดกันอธิบายคำตอบที่ตนเองรับผิดชอบให้เพื่อนอีกคู่หนึ่งฟัง และช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง
5. ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยคำตอบในใบงานที่ 3.3

ขั้น สรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความรู้เรื่อง หลักกรรม (นิยาม 5) และวิตก 3 และแนวทางการนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม

วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคเล่าเรื่องรอบวง

ขั้น นำเข้าสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนผลัดกันเล่าประสบการณ์ชีวิตของตนเองที่เคยมีความทุกข์ พร้อมบอกวิธีการแก้ไขและผลของการแก้ไข

ขั้น สอน

1. นักเรียนกลุ่มเดิมร่วมกันศึกษาความรู้เรื่อง ภาวนา 4 จากหนังสือเรียน
2. สมาชิกแต่ละคนผลัดกันอธิบายประเด็นสำคัญจากเรื่องที่ศึกษา พร้อมยกตัวอย่างประกอบให้สมาชิกคนอื่นในกลุ่มฟังที่ละคนตามลำดับแบบเล่าเรื่องรอบวง
3. สมาชิกแต่ละคนทำใบงานที่ 3.4 เรื่อง ภาวนา 4 แล้วผลัดกันอธิบายคำตอบในใบงาน จากนั้นร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม พร้อมกับปรับปรุงแก้ไขคำตอบให้มีความสมบูรณ์
4. ครูเฉลยคำตอบในใบงานที่ 3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มตรวจสอบความถูกต้อง

ขั้น สรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามหลักภาวนา 4

เรื่องที่ 5

มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)

วิธีสอนตามแนว วัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT)

2 ชั่วโมง

ขั้นที่ 1 สร้างคุณค่าและประสบการณ์ของสิ่งที่เรียน (พัฒนาสมองซีกขวา)

ครูให้นักเรียนแต่ละคนคิดถึงบุคคลที่นักเรียนมีความประทับใจในความเจริญก้าวหน้าหรือประสบความสำเร็จในชีวิตด้านต่างๆ และผลัดกันออกมาเล่าให้เพื่อนฟังที่หน้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ประสบการณ์ (พัฒนาสมองซีกซ้าย)

ครูให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่า เพราะเหตุใด บุคคลที่นักเรียนประทับใจจึงประสบความสำเร็จและเจริญก้าวหน้า

ขั้นที่ 3 ปรับประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด (พัฒนาสมองซีกขวา)

นักเรียนช่วยกันสรุปว่า การที่บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าหรือประสบความสำเร็จในชีวิตนั้น เพราะมีการดำเนินชีวิตตามหลักธรรม มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)

ขั้นที่ 4 พัฒนาความคิดรวบยอด (พัฒนาสมองซีกซ้าย)

ครูอธิบายความรู้เรื่อง มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ให้นักเรียนฟังตามหลักธรรมที่กำหนด

ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติจากกรอบความคิดที่กำหนด (พัฒนาสมองซีกซ้าย)

นักเรียนรวมกลุ่มเดิม แล้วให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มทำใบงานคนละ 1 ใบงาน ตามที่กำหนด

ขั้นที่ 6 สร้างชิ้นงานเพื่อสะท้อนความเป็นตนเอง (พัฒนาสมองซีกขวา)

นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการปฏิบัติตนตามหลักธรรม มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) และให้สมาชิกแต่ละคนลงนำไปปฏิบัติ

ขั้นที่ 7 วิเคราะห์คุณค่าและประยุกต์ใช้ (พัฒนาสมองซีกซ้าย)

สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มผลัดกันเล่าการกระทำของตนที่ปฏิบัติตามหลักธรรม มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ปัญหาและอุปสรรคที่พบ และช่วยกันเสนอแนะแนวทางแก้ไข

ขั้นที่ 8 แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้กับผู้อื่น (พัฒนาสมองซีกขวา)

นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปภาพรวมของการปฏิบัติตนตามหลักธรรม มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) แล้วส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

- ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคนปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นเวลา 1 ภาคเรียน หรือตามความเหมาะสมในหัวข้อธรรมที่เรียนมา แล้วบันทึกผลการปฏิบัติตน โดยให้ครอบครัวประเมินตามที่กำหนด

วิธีสอนโดยใช้การ แสดงบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 1 เตรียมการ

1. ครูนำข้อความเกี่ยวกับความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก การสงเคราะห์ภรรยา (สามี) ความสันโดษ มาให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์
2. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า ข้อความแต่ละข้อความให้ข้อคิดอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 2 แสดง

1. นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติตนตามมงคลในเรื่อง สงเคราะห์บุตร สงเคราะห์ภรรยา (สามี) และสันโดษ พร้อมยกตัวอย่างการกระทำ
2. นักเรียนกลุ่มเดิม จำนวน 2 กลุ่ม รวมกันเป็นกลุ่มใหม่ แล้วร่วมกันศึกษาความรู้เกี่ยวกับมงคล ในเรื่อง สงเคราะห์บุตร สงเคราะห์ภรรยา (สามี) และสันโดษ จากหนังสือเรียน แล้วนำเสนอการปฏิบัติตนตามมงคลในรูปแบบการแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มละ 1 เรื่อง
3. สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันกำหนดสถานการณ์สมมติ โดยเขียนสรุปย่อของเรื่องที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับการปฏิบัติตนตามหลักธรรม (มงคล) และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ
4. สมาชิกแต่ละกลุ่มวางแผนซักซ้อมการแสดงและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
5. นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยเรียงตามลำดับหมายเลขที่จับสลากได้

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และอภิปราย

1. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายการแสดง โดยให้ผู้สังเกตการณ์และกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง ข้อคิดที่ได้ และให้นักเรียนทุกคนแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนด
2. ครูตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะข้อคิดเห็นของนักเรียนเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 แสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนกลุ่มที่แสดงบทบาทสมมติไม่สมบูรณ์ ไม่ตรงตามประเด็นที่ครูกำหนด ออกมาแสดงบทบาทสมมติใหม่อีกครั้ง

ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแนวคิดที่ได้จากการศึกษาความรู้ และการแสดงบทบาทสมมติในหัวข้อ มงคล แล้วช่วยกันสรุปแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
  - (1) เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2545. **ธรรมนอกธรรมดาสนั**. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
  - (2) เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2544. **เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักธรรม**. กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์.
  - (3) **ธรรมปิฎก**. พระ (ประยูรค์ ปยุตโต). 2544. **พุทธธรรม, ฉบับเดิม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงแก้ว.
- 3) ตัวอย่างข้อความ
- 4) บัตรภาพ
- 5) เพลงเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม
- 6) ใบงานที่ 3.1 เรื่อง คุณค่าของพระพุทธ
- 7) ใบงานที่ 3.2 เรื่อง ชีวิตที่มีทุกข์
- 8) ใบงานที่ 3.3 เรื่อง ธรรมที่ควรละ
- 9) ใบงานที่ 3.4 เรื่อง ภาวนา 4
- 10) ใบงานที่ 3.5 เรื่อง พระสัทธรรม 3
- 11) ใบงานที่ 3.6 เรื่อง ปัญญาวิตรรกธรรม 4
- 12) ใบงานที่ 3.7 เรื่อง พลละ 5
- 13) ใบงานที่ 3.8 เรื่อง อุบาสกธรรม 5

9.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
  - <http://th.wikipedia.org/wiki/สมุดไทย>
  - <http://puthawutt.tripod.com/html/truth05.html>
  - <http://th.wikipedia.org/wiki/ไตรรัตน์>
  - http://www.trueplookpanya.com/true/knowledge_detail.php?mul_content_id=2411
  - <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=262747>
  - <http://th.wikipedia.org/wiki/ขันธิ์>
  - <http://th.wikipedia.org/wiki/นิโรธ>
  - <http://mediacenter.mcu.ac.th/data/caipyo/m4/index.html>
  - http://kruanchalee.com/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1
  - <http://th.wikipedia.org/wiki/มงคลิ>
  - <http://www.dhammathai.org/treatment/poem/poem00.php>

แบบประเมินรายงานผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

รายการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การปฏิบัติตน ตามหลักธรรมภavana 4	มีการกระทำที่แสดงว่าปฏิบัติตนตามหลักภavana 4 ได้ถูกต้องสม่ำเสมอ ทั้งกายภavana สีลภavana และปัญญาภavana	มีการกระทำที่แสดงว่าปฏิบัติตนตามหลักภavana 4 ได้ถูกต้องสม่ำเสมอ 3 ประการ	มีการกระทำที่แสดงว่าปฏิบัติตนตามหลักภavana 4 ได้ถูกต้องสม่ำเสมอ 2 ประการ	มีการกระทำที่แสดงว่าปฏิบัติตนตามหลักภavana 4 ได้ถูกต้องสม่ำเสมอ 1 ประการ
2. การปฏิบัติตนตามหลักธรรมมรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)	มีการกระทำที่แสดงว่าปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหมวด มรรค 8 ได้ถูกต้องสม่ำเสมอ 5 พฤติกรรม	มีการกระทำที่แสดงว่าปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหมวด มรรค 8 ได้ถูกต้องสม่ำเสมอ 4 พฤติกรรม	มีการกระทำที่แสดงว่าปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหมวด มรรค 8 ได้ถูกต้องสม่ำเสมอ 3 พฤติกรรม	มีการกระทำที่แสดงว่าปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหมวด มรรค 8 ได้ถูกต้องสม่ำเสมอ 1-2 พฤติกรรม
3. การเขียนรายงานบันทึกผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรม	มีการบันทึกการปฏิบัติตนตามหลักธรรมได้ละเอียดชัดเจน ถูกต้องและมีหลักฐานแสดงว่ามีการปฏิบัติจริงได้อย่างเหมาะสมทุกพฤติกรรม	มีการบันทึกการปฏิบัติตนตามหลักธรรมได้ละเอียดชัดเจน ถูกต้องและมีหลักฐานแสดงว่ามีการปฏิบัติจริงได้อย่างเหมาะสมเป็นส่วนใหญ่	มีการบันทึกการปฏิบัติตนตามหลักธรรมแต่ไม่ละเอียด มีหลักฐานแสดงว่ามีการปฏิบัติจริงเป็นส่วนใหญ่	มีการบันทึกการปฏิบัติตนตามหลักธรรมแต่ไม่ละเอียด มีหลักฐานแสดงว่ามีการปฏิบัติจริงเป็นบางพฤติกรรม
4. การวิเคราะห์ผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรม	มีการวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมที่ปฏิบัติ ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นอย่างมีเหตุผล 3 ประเด็นขึ้นไป	มีการวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมที่ปฏิบัติ ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นอย่างมีเหตุผล 2 ประเด็น	มีการวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมที่ปฏิบัติ ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นอย่างมีเหตุผล 1 ประเด็น	มีการวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมที่ปฏิบัติ แต่ไม่มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	14 - 16	11 - 13	8 - 10	ต่ำกว่า 8
ระดับคุณภาพ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

- “พระพุทธเจ้าเป็นผู้ทรงมีพระปรีชาญาณอันลึกซึ้ง คัมภีร์ภาพ ยากจะหาผู้ใดเทียม ทรงเพียรพยายามจนค้นพบคำตอบของปัญหาซึ่งเป็นความจริงอันประเสริฐ” ข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับข้อใด
  - พระกรณาคูณ
  - พระวิสุททธิคุณ
  - พระปัญญาคุณ**
  - พระบริสุททธิคุณ
- ข้อความต่อไปนี้แสดงถึงลักษณะของพระวิสุททธิคุณของพระพุทธเจ้า ยกเว้นข้อใด
  - ทรงทำได้ตามที่สอน
  - ทรงบริสุทธีพระทัยในการสอน
  - ทรงแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ได้หลายประการ**
  - ทรงปราศจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งปวง
- ข้อความเกี่ยวกับธาตุ 4 ข้อใดที่มีความสัมพันธ์กันถูกต้อง
  - ปฐวีธาตุ - ธาตุไฟ
  - วาโยธาตุ - ธาตุลม**
  - เดโชธาตุ - ธาตุน้ำ
  - อาโปธาตุ - ธาตุดิน
- “อ้อยเห็นเด็กชายไอ้หน้าตาน่ารักอยากเข้าไปอ้อม” ข้อความนี้สอดคล้องกับข้อใด
  - รูป เวทนา
  - รูป เวทนา
  - รูป เวทนา สัญญา สังขาร**
  - รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ
- นภา ไปชมคอนเสิร์ตกับเพื่อนๆ เธอมีความสุขมาก ข้อความนี้สอดคล้องกับข้อใด
  - กายวิญญาณ มโนวิญญาณ
  - จักขุวิญญาณ มานวิญญาณ
  - มานวิญญาณ กายวิญญาณ
  - จักขุวิญญาณ โสตวิญญาณ มโนวิญญาณ**
- “คนหวานพีชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น” สอดคล้องกับข้อใด
  - นิยาม 5
  - กายภาวนา
  - กฎแห่งกรรม**
  - อุบาสกธรรม
- ทะนงได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไปว่าเป็นผู้มีฐานะร่ำรวย บริจาคเงินช่วยเหลือสังคมอยู่เสมอ แต่เบื้องหลังนั้นเขาเป็นผู้ค้ายาเสพติดที่ต้องพยายามหลบซ่อนการจับกุมของตำรวจ ทะนงได้รับผลกระทบหรือไม่
  - ไม่ได้รับผลกระทบ เพราะเขามีฐานะร่ำรวย
  - ได้รับผลกระทบภายในจิตใจและในอุปนิสัย**
  - ได้รับผลกระทบภายในจิตใจแต่เพียงอย่างเดียว
  - ไม่ได้รับผลกระทบ เพราะเขายังได้รับการยกย่องจากสังคม
- ถึงแม้ว่าจ๊อนจะร้องเพลงไม่เพราะแต่เพื่อนๆ ของจ๊อนก็ตั้งใจฟังและให้กำลังใจจ๊อนจนร้องเพลงจบ ข้อความนี้สอดคล้องกับข้อใด
  - วิหิงสาวิตก
  - เนกขัมมวิตก
  - อวิหิงสาวิตก
  - อพยบาทวิตก**
- โจ เป็นคนที่มีสุขภาพแข็งแรงเพราะเขาออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และเขายังแนะนำให้เพื่อนๆ รู้จักออกกำลังกายด้วยการกระทำของโจสอดคล้องกับข้อใด
  - กายภาวนา สติภาวนา
  - กายภาวนา จิตภาวนา**
  - จิตภาวนา ปัญญาภาวนา
  - ปัญญาภาวนา สติภาวนา
- ก้อย รู้จักแก้ปัญหาต่างๆ อย่างถูกต้องเหมาะสม บางครั้งจะมีคนมาพูดจาวาไรร้ายแต่ก้อยก็ไม่เคยคิดโต้ตอบ ให้อภัยคนที่หลงผิด การกระทำของก้อยสอดคล้องกับข้อใด
  - กายภาวนา สติภาวนา
  - สติภาวนา จิตภาวนา
  - จิตภาวนา ปัญญาภาวนา
  - สติภาวนา จิตภาวนา ปัญญาภาวนา**

11. ปฏิบัติศีลธรรมเปรียบได้กับข้อใด
- การเดินทางถึงจุดหมาย
  - การศึกษาหาความรู้ในการเดินทาง
  - การหาวิธีการเดินทางไปสู่จุดหมาย
  - การเดินทางจากจุดเริ่มต้นไปสู่จุดหมายด้วยความแน่วแน่**
12. การกระทำข้อใด สอดคล้องกับปัญญาวิมุติธรรม
- เอกเล็กรเรียนต่อระดับปริญญาตรี
  - เพื่อนของรินทุกคนประกอบอาชีพสุจริต**
  - น้อยไปชุมนุมประท้วงนายจ้างตามที่ประธานสหภาพแรงงานขอร้อง
  - บริษัทสหวิทยามีกำไรจากธุรกิจเพราะมีเทคโนโลยีทันสมัยที่สามารถรู้ความลับจากคู่แข่ง
13. ธรรมข้อใด จัดอยู่ในธรรมพละ 5
- ศรัทธา ศีล เหตุผล รูป เวทนา
  - รูป เวทนา ศรัทธา สติ ปัญญา
  - ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา**
  - ศีล สมาธิ ปัญญา สังขาร วิญญาณ
14. หลักธรรมใด เป็นหลักธรรมประจำใจของผู้นับถือพระพุทธศาสนา
- พละ 5
  - มงคล 38
  - ภavana 4
  - อุบาสกธรรม 5**
15. บิณฑบาตมีคุณธรรมที่ต้องปฏิบัติต่อบุตรหลายประการ ยกเว้นข้อใด
- ห้ามบุตรทำชั่ว
  - ให้ของกำนัลและยกย่อง**
  - ให้บุตรประพฤติดีมีศีลธรรม
  - ส่งเสริมบุตรให้เล่าเรียนมีความรู้สูงสุด

มฐ. ส 1.1 ม.4-6/13

ได้คะแนน

คะแนนเต็ม

15

เฉลย

1. ค   2. ค   3. ข   4. ค   5. ง   6. ค   7. ข   8. ง   9. ข   10. ง
 11. ง   12. ข   13. ค   14. ง   15. ข

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. โจ เป็นคนที่มีสุขภาพแข็งแรงเพราะเขาออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และเขายังแนะนำให้เพื่อนๆ รู้จักออกกำลังกายด้วย การกระทำของโจสอดคล้องกับข้อใด
  - ก. ปัญญาภavana สีลภavana
  - ข. จิตภavana ปัญญาภavana
  - ค. กายภavana จิตภavana
  - ง. กายภavana สีลภavana
2. บิคารมคารามีคุณธรรมที่ต้องปฏิบัติต่อบุตรหลายประการ ยกเว้นข้อใด
  - ก. ส่งเสริมบุตรให้เล่าเรียนมีความรู้สูงสุด
  - ข. ให้อุปการะพระภิกษุที่มีศีลธรรม
  - ค. ให้อุปการะกำนันและยกย่อง
  - ง. ห้ามบุตรทำชั่ว
3. การกระทำข้อใด สอดคล้องกับปัญญาวิริยธรรม
  - ก. บริษัทสหวิทยามีกำไรจากธุรกิจเพราะมีเทคโนโลยีทันสมัยที่สามารถรู้ความลับจากคู่แข่ง
  - ข. น้อยไปชุมนุมประเว้งนายจ้างตามที่ประธานสหภาพแรงงานขอร้อง
  - ค. เพื่อนของรินทุกคนประกอบอาชีพสุจริต
  - ง. เอกเลือกเรียนต่อระดับปริญญาตรี
4. ธรรมข้อใด จัดอยู่ในธรรมพละ 5
  - ก. สีล สมาธิ ปัญญา สังขาร วิญญาน
  - ข. ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา
  - ค. ศรัทธา สีล เหตุผล รูป เวทนา
  - ง. รูป เวทนา ศรัทธา สติ ปัญญา
5. หลักธรรมใด เป็นหลักธรรมประจำใจของผู้นับถือพระพุทธศาสนา
  - ก. อุบาสกธรรม 5
  - ข. ภavana 4
  - ค. มงคล 38
  - ง. พละ 5
6. ก้อย รู้จักแก้ปัญหาต่างๆ อย่างถูกต้องเหมาะสม บางครั้งจะมีคนมาพูดจาวาไรแต่ก้อยก็ไม่เคยคิดโต้ตอบ ให้อภัยคนที่หลงผิด การกระทำของก้อยสอดคล้องกับข้อใด
  - ก. สีลภavana จิตภavana ปัญญาภavana
  - ข. จิตภavana ปัญญาภavana
  - ค. กายภavana สีลภavana
  - ง. สีลภavana จิตภavana
7. ปฏิบัติศีลธรรมเปรียบได้กับข้อใด
  - ก. การเดินทางจากจุดเริ่มต้น ไปสู่จุดหมายด้วยความแน่นอน
  - ข. การหาวิธีการเดินทางไปสู่จุดหมาย
  - ค. การศึกษาหาความรู้ในการเดินทาง
  - ง. การเดินทางถึงจุดหมาย
8. ข้อความเกี่ยวกับธาตุ 4 ข้อใดที่มีความสัมพันธ์กันถูกต้อง
  - ก. อาโปธาตุ - ธาตุดิน
  - ข. ปฐวีธาตุ - ธาตุไฟ
  - ค. เตโชธาตุ - ธาตุน้ำ
  - ง. วาโยธาตุ - ธาตุลม
9. “พระพุทธเจ้าเป็นผู้ทรงมีพระปรีชาญาณอันลึกซึ้ง กัมภีรภาพ หากจะหาผู้ใดเทียม ทรงเพียรพยายามจนค้นพบคำตอบของปัญหาซึ่งเป็นความจริงอันประเสริฐ” ข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับข้อใด
  - ก. พระบริสุทธินุคุณ
  - ข. พระปัญญาคุณ
  - ค. พระกรุณาคุณ
  - ง. พระวิสุทธิคุณ
10. นภาไปชมคอนเสิร์ตกับเพื่อนๆ เธอมีความสุขมาก ข้อความนี้สอดคล้องกับข้อใด
  - ก. จักขุวิญญาน โสทวิญญาน มโนวิญญาน
  - ข. จ्ञานวิญญาน กายวิญญาน
  - ค. กายวิญญาน มโนวิญญาน
  - ง. จักขุวิญญาน ฆานวิญญาน

11. ทัศนะที่ได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไปว่าเป็นผู้มีฐานะร่ำรวย บริจาคเงินช่วยเหลือสังคมอยู่เสมอ แต่เบื้องหลังนั้นเขาเป็นผู้ค้ายาเสพติดที่ต้องพยายามหลบซ่อนการจับกุมของตำรวจ ทัศนะได้รับผลกระทบหรือไม่
- ก. ไม่ได้รับผลกระทบ เพราะเขายังได้รับการยกย่องจากสังคม
- ข. ได้รับผลกระทบภายในจิตใจแต่เพียงอย่างเดียว
- ค. ได้รับผลกระทบภายในจิตใจและในอุปนิสัย
- ง. ไม่ได้รับผลกระทบ เพราะเขามีฐานะร่ำรวย
12. “อ้อเห็นเด็กชายโหน้ำตาน้ำรักอยากเข้าไปอ้อม” ข้อความนี้สอดคล้องกับข้อใด
- ก. รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ
- ข. รูป เวทนา สัญญา สังขาร
- ค. รูป เวทนา สัญญา
- ง. รูป เวทนา
13. ถึงแม้ว่าจ๊อนจะร้องเพลงไม่เพราะแต่เพื่อนๆ ของจ๊อนก็ตั้งใจฟังและให้กำลังใจจ๊อนจนร้องเพลงจบ ข้อความนี้สอดคล้องกับข้อใด
- ก. อพยาบาทวิตก
- ข. วิหิงสาวิตก
- ค. เนกขัมมวิตก
- ง. อวิหิงสาวิตก
14. ข้อความต่อไปนี้แสดงถึงลักษณะของพระวิสุทธิคุณของพระพุทธเจ้า ยกเว้นข้อใด
- ก. ทรงปราศจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งปวง
- ข. ทรงแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ได้หลายประการ
- ค. ทรงบริสุทธิ์พระทัยในการสอน
- ง. ทรงทำได้ตามที่สอน
15. “คนหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น” สอดคล้องกับข้อใด
- ก. กฎแห่งกรรม
- ข. อุบาสกธรรม
- ค. กายภาวนา
- ง. นิยาม 5

มฐ. ส 1.1 ม.4-6/13

ได้คะแนน	คะแนนเต็ม
	15

เฉลย

1. ค   2. ค   3. ค   4. ข   5. ก   6. ก   7. ก   8. ง   9. ข   10. ก
 11. ค   12. ข   13. ก   14. ข   15. ก

1 สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

พระรัตนตรัย ประกอบด้วย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ซึ่งมีความสำคัญในการเป็นศูนย์รวมจิตใจ พุทธศาสนิกชนให้ดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง

2 ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- วิเคราะห์ความหมายและคุณค่าของพุทธะได้

3 สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- พระรัตนตรัย (วิเคราะห์ความหมายและคุณค่าของพุทธะ)

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการวิเคราะห์
- 2) ทักษะการสรุปลงความเห็น
- 3) ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน
4. มีจิตสาธารณะ

6 กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีสอนโดยเน้นกระบวนการ : กระบวนการสร้างความตระหนัก

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยและทำสมาธิก่อนเรียน

นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

ขั้นที่ 1 สังเกต

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

1. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงประโยชน์ของการสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย และความหมายของพระรัตนตรัย
2. นักเรียนช่วยกันอธิบายความหมายของพระรัตนตรัย ซึ่งแปลว่า แก้วอันประเสริฐ ประกอบด้วย พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์
3. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- ขณะที่นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร (พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์วิจารณ์

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ :

1. หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4
2. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
3. ใบงานที่ 3.1
4. ห้องสมุด
5. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

คำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนคิดว่า พระพุทธเจ้ามีพระคุณต่อชาวพุทธอย่างไรบ้าง

- ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน คละกันตามความสามารถ คือ เก่ง ปานกลางค่อนข้างเก่ง ปานกลางค่อนข้างอ่อน และอ่อน จากนั้นครูอธิบายให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกัน ดังนี้
  - 1) มีการช่วยเหลือกัน
  - 2) ทุกคนมีความรับผิดชอบในภาระหรือหน้าที่ของตน
  - 3) สมาชิกทุกคนมีบทบาทเท่าเทียมกัน
  - 4) สมาชิกทุกคนต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างต่อเนื่อง
- นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาความรู้เรื่อง พระรัตนตรัย จากหนังสือเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ห้องสมุด และแหล่งข้อมูลสารสนเทศ จากนั้นนำความรู้มาอภิปรายร่วมกันในประเด็นสำคัญ แล้วร่วมกันวิเคราะห์ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในใบงานที่ 3.1 เรื่อง **คุณค่าของพระพุทธ**
- ครูสุ่มนักเรียน 2-3 กลุ่ม ออกมานำเสนอคำตอบในใบงานที่ 3.1 หน้าชั้นเรียน และให้เพื่อนกลุ่มอื่นนำเสนอเพิ่มเติมในส่วนที่แตกต่าง ครูตรวจสอบความถูกต้อง
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นที่ 3 สรุป

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

คำถามกระตุ้นความคิด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปคุณค่าของพระพุทธ 3 ประการ คือ พระปัญญาคุณ พระวิสุทธิคุณ พระกรุณาคุณ
2. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนคิดว่า พระกรุณาคุณของพระพุทธเจ้า มีผลต่อชาวโลกอย่างไร
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

7

การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	แบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	(ประเมินตามสภาพจริง)
ตรวจใบงานที่ 3.1	ใบงานที่ 3.1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน และมีจิตสาธารณะ	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
  - (1) เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2545. ธรรมนอกธรรมาสน์. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
  - (2) เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2544. เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักธรรม.
กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์.
- 3) ใบงานที่ 3.1 เรื่อง คุณค่าของพระพุทธ

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
  - <http://th.wikipedia.org/wiki/ไตรรัตน์>
  - http://www.trueplookpanya.com/true/knowledge_detail.php?mul_content_id=2411

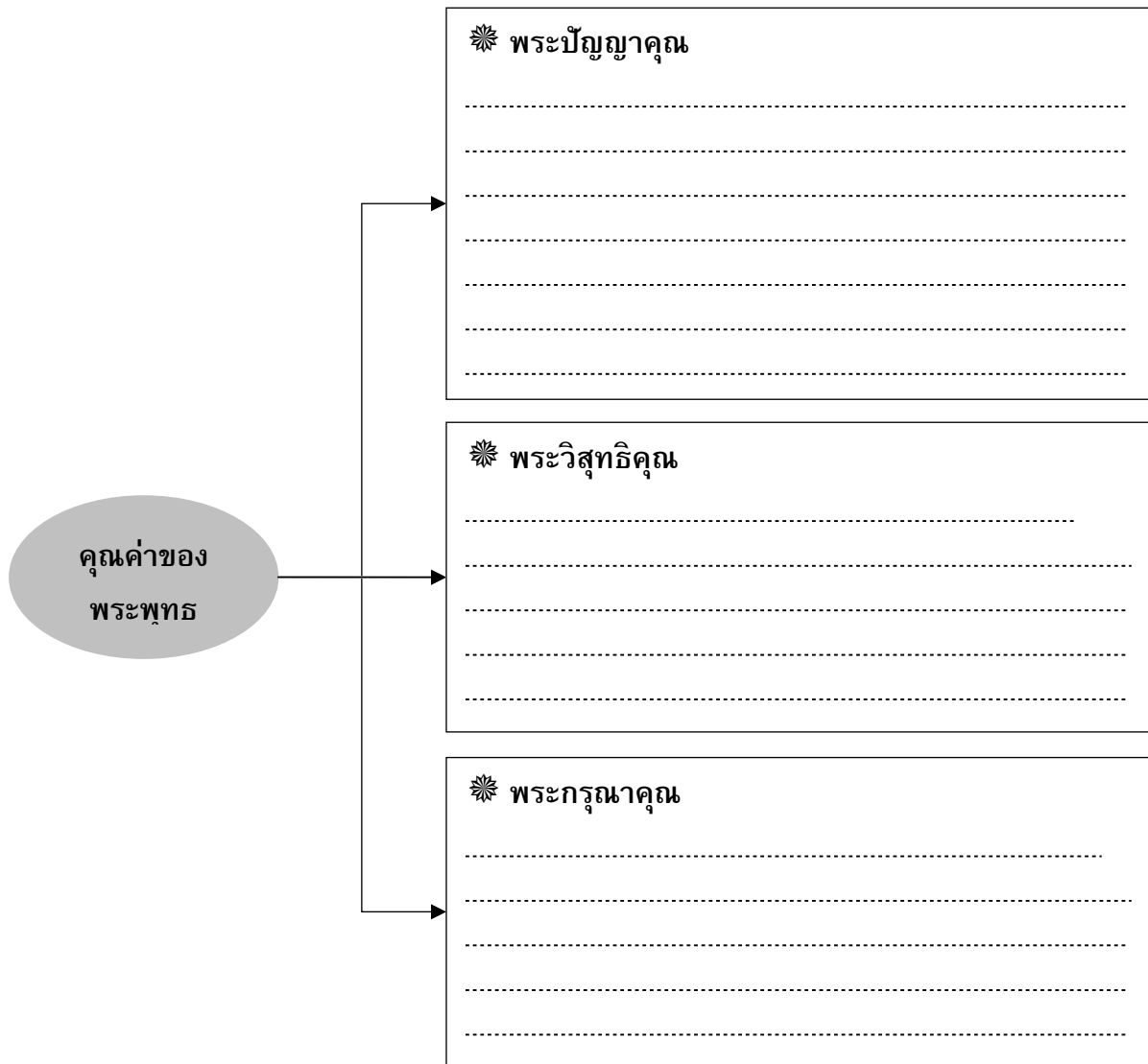
ใบงานที่

3.1

คุณค่าของพระพุทธ

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนวิเคราะห์คุณค่าของพระพุทธตามประเด็นที่กำหนด

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

- นักเรียนคิดว่า พระพุทธเจ้ามีพระคุณต่อชาวโลกอย่างไร จงอธิบายเหตุผล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

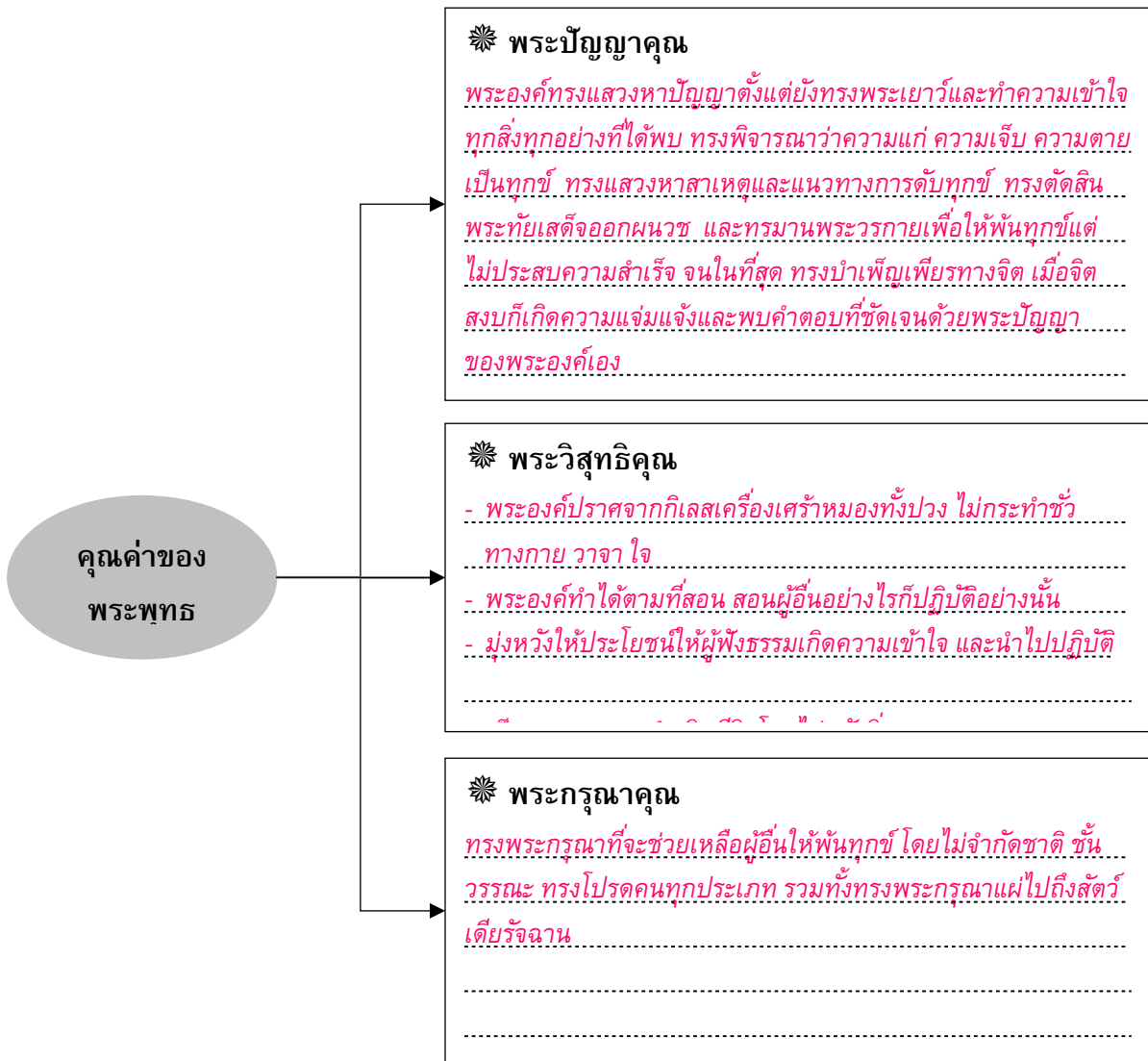
.....

.....

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนวิเคราะห์คุณค่าของพระพุทธตามประเด็นที่กำหนด

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

- นักเรียนคิดว่า พระพุทธเจ้ามีพระคุณต่อชาวโลกอย่างไร จงอธิบายเหตุผล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

แบบประเมิน **การนำเสนอผลงาน**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน ประเมินการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามรายการที่กำหนด แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	นำเสนอเนื้อหาในผลงานได้ถูกต้อง				
2	การลำดับขั้นตอนของเนื้อเรื่อง				
3	การนำเสนอมีความน่าสนใจ				
4	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
5	การตรงต่อเวลา				
รวม					

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้ 4 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องบางส่วน	ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการประเมิน	การแสดง ความ คิดเห็น				การยอมรับ ฟังคนอื่น				การทำงาน ตามที่ได้รับ มอบหมาย				ความมีน้ำใจ				การมี ส่วนร่วมใน การปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน		
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1			

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของเพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียน				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน				
	1.4 เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาตามโอกาส				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู				
	2.3 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบต่อการทำงาน				
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	4.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	4.3 สรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด				

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและ ปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการ ทำงาน	6.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างรอบคอบ				
	6.4 ทุ่มเท ทำงาน อดทน ไม่ท้อต่อปัญหาและอุปสรรค				
	6.5 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.6 ซึ่นชมผลงานความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น				
	8.3 รู้จักการดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
104 - 124	ดีมาก
83 - 103	ดี
62 - 82	พอใช้
ต่ำกว่า 62	ปรับปรุง

แบบบันทึกหลังแผนการสอน

- ด้านความรู้

.....

.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....

.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....

.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....

.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

- แนวทางการแก้ไข

.....

.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

1 สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ชั้น 5 เป็นข้อธรรมในหมวด ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) ทำให้รู้จักประกอบของชีวิตความจริงที่เป็นทุกข์

2 ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายองค์ประกอบของชั้น 5 และยกตัวอย่างประกอบได้

3 สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- อริยสัจ 4
  - ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้)
  - ชั้น 5 ➤ นามรูป

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการวิเคราะห์
- 2) ทักษะการสรุปลงความเห็น
- 3) ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้

4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ซื่อสัตย์สุจริต

2. มีวินัย

3. ใฝ่เรียนรู้

วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคคู่คิด

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยและทำสมาธิก่อนเรียน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

สื่อการเรียนรู้ : บัตรภาพ

1. ครูนำภาพคนในวัยและอิริยาบถต่างๆ มาให้นักเรียนดู แล้วถามความรู้สึกของนักเรียน เมื่อเห็นภาพดังกล่าว
2. ครูสุ่มนักเรียน 4-5 คน ออกมาแสดงความรู้สึกต่อภาพหน้าชั้นเรียน ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า องค์ประกอบของชีวิตทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยองค์ประกอบใหญ่ๆ 2 อย่าง คือ ส่วนที่เป็นรูปธรรม และส่วนที่เป็นนามธรรม ซึ่งรวมเรียกสั้นๆ ว่า นามรูป นามรูปแยกย่อยออกเป็น 5 ส่วน เรียกว่า เบญจขันธ์ ได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

ขั้นสอน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ :

1. หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4
2. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
3. ใบงานที่ 3.2
4. ห้องสมุด
5. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

1. ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า รูป คือ ส่วนที่เป็นร่างกาย และพฤติกรรมทั้งหมดของร่างกาย ประกอบด้วย ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ และธาตุลม เมื่อนักเรียนมองภาพเด็ก ภาพที่ 1 หน้าตาของเด็กน่ารัก ซึ่งประกอบด้วยธาตุทั้ง 4 แล้วเกิดความรู้สึกสบายใจ เป็นขั้นเวทนา จากนั้นเป็นขั้นสัญญา คือ แยกแยะได้ว่า ภาพนั้นเป็นภาพคนที่อยู่ในวัยเด็ก รูปร่างสมบูรณ์ จากนั้นเป็นขั้นสังขาร คือ สิ่งปรุงแต่งจิต กระตุ้นให้อยากกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เรียกได้ว่าเป็นแรงจูงใจ เช่น อยากอุ้มเด็กคนนั้น อยากจับแก้มเด็ก อยากสัมผัสเด็ก แล้วก็เอามือไปสัมผัส เป็นขั้นวิญญาณ ซึ่งเป็นการรับรู้ทางกายด้วยการสัมผัส เรียกว่า กายวิญญาณ ถ้าเป็นผู้รับรู้ทางสายตา เรียกว่า จักขุวิญญาณ

คำถามกระตุ้นความคิด

1. นักเรียนเคยมีความทุกข์ทางกายอย่างไรบ้าง มีสาเหตุมาจากอะไร
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)
2. นักเรียนเคยมีความทุกข์ทางใจอย่างไรบ้าง มีสาเหตุจากอะไร
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

2. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด ข้อ 1-2
3. ครูอธิบายและยกตัวอย่างภาพประกอบเพิ่มเติมให้นักเรียนเข้าใจ ซึ่งอาจจะเป็นภาพคนแก่ คนเจ็บป่วย นางงามหรือดารานางงาม หรืออาจยกตัวอย่างบุคคลจริงตามความเหมาะสม แล้วเชื่อมโยงให้เข้าใจองค์ประกอบของชั้น 5 คือ
  - 1) รูป
  - 2) เวทนา
  - 3) สัญญา
  - 4) สังขาร
  - 5) วิญญาณ
4. นักเรียนกลุ่มเดิม (จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1) จับคู่กันเป็น 2 คู่ ให้แต่ละคู่ศึกษาความรู้เพิ่มเติมเรื่อง ชั้น 5 จากหนังสือเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ห่องสมุด และแหล่งข้อมูลสารสนเทศ และช่วยกันทำใบงานที่ 3.2 เรื่อง **ชีวิตที่มีทุกข์**
5. นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามานำมาอภิปรายในแบบบันทึกการอ่าน
6. สมาชิกแต่ละคู่ในกลุ่มผลัดกันอธิบายคำตอบในใบงานที่ 3.2 และช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง
7. ครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยคำตอบในใบงานที่ 3.2 โดยสมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันตรวจสอบคำตอบในใบงาน และแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง และเพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์

ขั้นสรุป

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความรู้เรื่อง ชั้น 5
2. ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคนช่วยกันหาเนื้อเพลงที่มีความหมายเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมมาล่วงหน้า เพื่อปฏิบัติกิจกรรมในชั่วโมงต่อไป

7

การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 3.2	ใบงานที่ 3.2	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบบันทึกการอ่าน	แบบบันทึกการอ่าน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย และใฝ่เรียนรู้	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
  - (1) เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2545. ธรรมนอกธรรมาสน์. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
  - (2) เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2544. เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักธรรม. กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์.
- 3) บัตรภาพ
- 4) ใบงานที่ 3.2 เรื่อง ชีวิตที่มีทุกข์

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
  - <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=262747>
  - <http://th.wikipedia.org/wiki/ฉันท์>

บัตรภาพ

ภาพวัยเด็ก

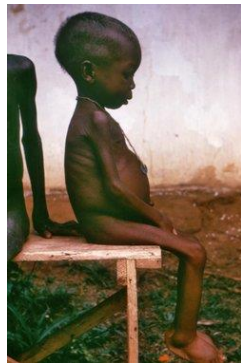
ภาพวัยรุ่น

ภาพคนชรา

ภาพคนกำลังมีความสุข

ภาพเด็กขาดอาหาร

ภาพคนเจ็บป่วย

ที่มา : ภาพที่ 1 <http://dek-d.com/board/view.php?id=1872552>

1	2
3	4
5	6

ภาพที่ 2 <http://maneerat.com>

ภาพที่ 3 <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=rudee&month=26-06-2009&group=3&gblog=267>

ภาพที่ 4 <http://women.sanook.com/923859/>

ภาพที่ 5 <http://www.suriyothai.ac.th/th/node/998?page=0%2C1>

ภาพที่ 6 <http://www.gotoknow.org/blogs/posts/21422>

ใบงานที่

3.2 ชีวิตที่มีทุกข์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษาที่ 1

สมชาย ได้รับอุบัติเหตุถูกรถยนต์ชนศีรษะกระแทกเลือดไหล ถูกนำส่งโรงพยาบาล แพทย์เย็บแผล 15 เข็ม สมชายต้องนอนอยู่ในโรงพยาบาล เขาปวดแผลที่บริเวณกลางศีรษะมาก เขาเอามือคลำศีรษะมีความรู้สึกว้าวเลือดยังซึมอยู่ที่บาดแผล

- กรณีศึกษานี้สอดคล้องกับขั้น 5 อย่างไร

.....

.....

.....

.....

กรณีศึกษาที่ 2

- ดาราสาวในภาพนี้สามารถอธิบายเชื่อมโยงกับขั้น 5 ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษาที่ 1

สมชาย ได้รับอุบัติเหตุถูกรถยนต์ชนศีรษะกระแทกเลือดไหล ถูกนำส่งโรงพยาบาล แพทย์เย็บแผล 15 เซม สมชายต้องนอนอยู่ในโรงพยาบาล เขาปวดแผลที่บริเวณกลางศีรษะมาก เขาเอามือคลำศีรษะมีความรู้สึกที่เลือดยังซึมอยู่ที่บาดแผล

- กรณีศึกษานี้สอดคล้องกับขั้น 5 อย่างไร

สมชายมีร่างกาย คือ รูป ประกอบด้วย ธาตุ 4 สมชายศีรษะแตกเลือดไหล เกี่ยวข้องกับอาโปธาตุ หรือธาตุน้ำ คือ ส่วนที่ดูดซึมเอ็นไขว้ สมชายปวดแผลมีความรู้สึกไม่สบายใจ เกี่ยวข้องกับ ทุกขเวทนา คือ ความรู้สึกไม่สบายใจ สมชายปวดบาดแผลตรงกลางศีรษะ เกี่ยวข้องกับ สัญญา คือ สามารถแยกแยะว่าอะไรเป็นอะไร การรับรู้ว่าศีรษะของสมชายแตกนั้นรับรู้ผ่านกายวิญญาณ คือ การสัมผัสทางกาย

กรณีศึกษาที่ 2

- ดาราสาวในภาพนี้สามารถอธิบายเชื่อมโยงกับขั้น 5 ได้อย่างไร

- 1) รูป มองดูรูปแล้วทั้งหมด คือ ร่างกายของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วย ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม
- 2) เวทนา ดูแล้วเกิดความสบายใจ
- 3) สัญญา ดูภาพแล้วแยกแยะได้ว่าเป็นผู้หญิงสวย
- 4) สังขาร ดูแล้วเกิดสิ่งปรุงแต่งทางจิต อยากเป็นคนสวยอย่างนั้นบ้าง หรือถ้าเป็นชายก็อยากมีแฟนสวยอย่างนั้นบ้าง
- 5) วิญญาณ ดูภาพนี้โดยผ่านประสาทสัมผัส คือ ตา หรือการมองเห็น

แบบบันทึกการอ่าน

ชื่อหนังสือ..... ชื่อผู้แต่ง..... นามปากกา.....
สำนักพิมพ์..... สถานที่พิมพ์..... ปีที่พิมพ์.....
จำนวนหน้า..... ราคา..... บาท อ่านวันที่..... เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....

1. สาระสำคัญของเรื่อง

.....
.....
.....
.....

2. วิเคราะห์ข้อคิด/ประโยชน์ที่ได้จากเรื่องที่อ่าน

.....
.....
.....

3. สิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

.....
.....
.....

4. ข้อเสนอแนะของคุณ

.....
.....
.....

ลงชื่อ..... นักเรียน..... ลงชื่อ..... ผู้ปกครอง.....
(.....) (.....)

ลงชื่อ..... ครูผู้สอน.....
(.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานมีความสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 4 คะแนน   ผลงานมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่ ให้ 2 คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย ให้ 3 คะแนน   ผลงานมีข้อบกพร่องมาก ให้ 1 คะแนน

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการประเมิน	ความร่วมมือกัน ทำกิจกรรม				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				ความตั้งใจ ทำงาน				การแก้ไข ปัญหาหรือ ปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน	
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของเพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียน				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน				
	1.4 เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาตามโอกาส				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู				
	2.3 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบต่อการทำงาน				
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	4.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	4.3 สรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด				

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและ ปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการ ทำงาน	6.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างรอบคอบ				
	6.4 ทุ่มเท ทำงาน อดทน ไม่ท้อต่อปัญหาและอุปสรรค				
	6.5 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.6 ซึ่นชมผลงานความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น				
	8.3 รู้จักการดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
104 - 124	ดีมาก
83 - 103	ดี
62 - 82	พอใช้
ต่ำกว่า 62	ปรับปรุง

แบบบันทึกหลังแผนการสอน

- ด้านความรู้

.....
.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....
.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....
.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....
.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....

- แนวทางการแก้ไข

.....
.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ: .....

.....
.....

.....
.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

1 สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

หลักกรรมและวิตก 3 เป็นข้อธรรมในหมวด สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) ทำให้รู้ต้นเหตุแห่งความทุกข์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการหาทางแก้ไขปัญหานั้นจะนำไปสู่ความดับทุกข์

2 ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักกรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายองค์ประกอบของหลักกรรมและวิตก 3 และยกตัวอย่างประกอบได้

3 สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- อริยสัจ 4
  - สมุทัย (ธรรมที่ควรละ)
    - 1) หลักกรรม ➤ นิยาม 5
    - 2) วิตก 3

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการวิเคราะห์
- 2) ทักษะการสรุปลงความเห็น
- 3) ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้

4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ซื่อสัตย์สุจริต
2. มีวินัย
3. ใฝ่เรียนรู้
4. มุ่งมั่นในการทำงาน
5. มีจิตสาธารณะ

6

กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคคู่คิดสี่สหาย

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยและทำสมาธิก่อนเรียน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

สื่อการเรียนรู้ : เพลงเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม

1. นักเรียนช่วยกันเลือกเพลงที่นำมาซึ่งมีเนื้อเพลงเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม แล้วร่วมกันร้องเพลง
2. ครูให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อคิดที่ได้จากเนื้อเพลงที่ร้อง ซึ่งสรุปได้ว่าเป็นเรื่องของผลกรรม
3. ครูให้นักเรียนผลัดกันเล่าประสบการณ์หรือเคยได้ฟังเรื่องราวที่แสดงถึงการได้รับผลของกรรม ซึ่งมีทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว และให้ช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ว่า นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้าง

ขั้นสอน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ :

1. หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4	2. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
3. ใบงานที่ 3.3	4. ห้องสมุด
5. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ	

คำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนเคยเห็นผลของการกระทำของบุคคลใด ที่สอดคล้องกับกฎแห่งกรรมบ้าง จงยกตัวอย่าง พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบ (พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

1. นักเรียนกลุ่มเดิม (จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1) จับคู่กันเป็น 2 คู่ ให้แต่ละคู่ร่วมกันศึกษาความรู้จากหนังสือเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ห้องสมุด และแหล่งข้อมูลสารสนเทศ ในหัวข้อต่อไปนี้
  - 1) หลักกรรม (นิยาม 5)
  - 2) วิตก 3
2. นักเรียนแต่ละคนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับหลักกรรม (นิยาม 5) และวิตก 3 มาบันทึกลงในแบบบันทึกการอ่าน

3. สมาชิกแต่ละคู่ในกลุ่มร่วมกันอภิปรายประเด็นสำคัญของ
หลักธรรมที่ได้ศึกษา จากนั้นครูให้นักเรียนช่วยกัน
ยกตัวอย่างการกระทำที่สอดคล้องกับหลักกรรม (นิยาม 5)
และวิตก 3 ครูตรวจสอบความถูกต้อง
4. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด
5. สมาชิกแต่ละคู่ในกลุ่มร่วมกันทำใบงานที่ 3.3 เรื่อง ธรรมที่
ควรละ โดยแบ่งหน้าที่กัน ดังนี้
  - คู่ที่ 1 ตอบคำถามในกรณีศึกษาที่ 1
  - คู่ที่ 2 ตอบคำถามในกรณีศึกษาที่ 2
6. สมาชิกแต่ละคู่ผลัดกันอธิบายคำตอบที่คู่ตนเองรับผิดชอบ
ให้เพื่อนอีกคู่หนึ่งฟัง แล้วช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง
และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม
7. ครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยคำตอบในใบงานที่ 3.3 จากนั้น
สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันตรวจสอบและแก้ไขคำตอบใน
ใบงานของกลุ่มตนเองให้ถูกต้องสมบูรณ์

ขั้นสรุป

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความรู้เรื่อง หลักกรรม (นิยาม 5)
และวิตก 3 และแนวทางการนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม

7 การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 3.3	ใบงานที่ 3.3	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบบันทึกการอ่าน	แบบบันทึกการอ่าน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน และมีจิตสาธารณะ	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
  - (1) เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2545. **ธรรมนอกธรรมดาสน์**. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
  - (2) เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2544. **เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักธรรม**. กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์.
- 3) เพลงเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม
- 4) ใบบงานที่ 3.3 เรื่อง **ธรรมที่ควรละ**

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
  - <http://th.wikipedia.org/wiki/สมุทัย>
  - <http://putthawutt.tripod.com/html/truth05.html>

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษาที่ 1

ก้านและแก้ว เป็นสามีภรรยาที่มีลูก 2 คน คือ เก่งและเก๋ ก้านและแก้วมักมีปัญหาทะเลาะกันอยู่เสมอ พวกเขา มักใช้เวลาจากหายากด้วยกันในเวลาทะเลาะกัน ทำให้ลูกทั้ง 2 คน พุดจาหายากและชอบก้าวร้าวผู้อื่น เพื่อนบ้านในละแวกนั้นส่วนใหญ่เป็นคนพุดจาสุขภาพ พวกเขาจึงเกลียดเก่งและเก๋ ไม่ยอมให้ลูกมาเล่นกับเก่งและเก๋ เมื่อเก่งและเก๋ไปเล่นให้ก้านและแก้วฟัง ทำให้ก้านและแก้วไม่สบายใจ

1. ใครเป็นผู้ได้รับผลแห่งกรรม จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

.....

2. สาเหตุของการกระทำของบุคคลในข้อ 1 ที่ทำให้ได้รับผลกรรม คืออะไร

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่ามีวิธีแก้ไขปัญหาในข้อ 1 อย่างไร

.....

.....

กรณีศึกษาที่ 2

ในที่ประชุมของตัวแทนบริษัทผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป เพื่อร่วมมือกันขยายตลาดสินค้าออกไปจำหน่ายทั้งในและนอกประเทศ โดยมีเกริกเป็นประธานในที่ประชุม

- เกริก** : ผมคิดว่าสินค้าของเราควรมีราคาถูกลงกว่าของบริษัทอื่น แต่อย่างไรก็ตามเราต้องตรวจสอบคุณภาพด้วย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค
- ไกร** : บริษัทเครือข่ายของเราจะต้องโฆษณาเปรียบเทียบว่า สินค้าของเราดีกว่าและถูกกว่าของบริษัทคู่แข่ง
- เจ็ด** : แต่ผมคิดว่าไม่ควรโจมตีสินค้าของบริษัทอื่น แต่เราควรปรับปรุงคุณภาพของสินค้าของเรา
- จันทร์** : ควรปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ให้สวยงามน่าสนใจเป็นลำดับแรก เป็นการจูงใจผู้ซื้อมากขึ้น
- ชาย** : บริษัทคู่แข่งของเราบางบริษัทที่มีลูกค้าจำนวนมากน่าจะพาพวกเราไปดูฝ่ายการตลาดของเราหาวิธีการทำลายความน่าเชื่อถือในบริษัทนั้น
- เกริก** : ผมให้ข้อคิดกับพวกเราว่า การทำธุรกิจต่างๆ นั้นเราควรคิดใคร่ครวญในทางที่ดีงาม มีความเมตตา ไม่คิดร้าย ไม่มุ่งทำลายผู้อื่น

1. ผู้ใดมีความคิดที่เป็นกุศลวิตก จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

.....

2. ผู้ใดมีความคิดที่เป็นอกุศลวิตก จงอธิบาย

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษาที่ 1

ก้านและแก้ว เป็นสามีภรรยาทั้งคู่มีลูก 2 คน คือ เก่งและเก้ ก้านและแก้วมักมีปัญหาทะเลาะกันอยู่เสมอ พวกเขา มักใช้เวลาจากหายาบคายต่อกันในเวลาทะเลาะกัน ทำให้ลูกทั้ง 2 คน พุดจาหายาบคายและชอบก้าวร้าวผู้อื่น เพื่อนบ้านในละแวกนั้นส่วนใหญ่เป็นคนพุดจาสุภาพ พวกเขาจึงเกลียดเก่งและเก้ ไม่ยอมให้ลูกมาเล่นกับเก่งและเก้ เมื่อเก่งและเก้ไปเส้าให้ก้านและแก้วฟัง ทำให้ก้านและแก้วไม่สบายใจ

1. ใครเป็นผู้ได้รับผลแห่งกรรม จงอธิบาย

ก้านและแก้ว เก่งและเก้ ได้รับผลกรรม คือ เพื่อนบ้านรังเกียจไม่ให้คบกับเก่งและเก้ ก้านและแก้วเป็นพ่อแม่ ก็ยอม ไม่สบายใจที่ไม่มีใครคบกับลูก ส่วนเก่งและเก้ได้รับผลโดยตรงที่ไม่มีใครคบ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นคนที่ชอบก้าวร้าวผู้อื่น และพุดจาหายาบคาย

2. สาเหตุของการกระทำของบุคคลในข้อ 1 ที่ทำให้ได้รับผลกรรม คืออะไร

สาเหตุจากก้านและแก้วมักชอบทะเลาะกันและใช้เวลาจากหายาบคาย ทำให้ลูกได้รับแบบอย่างไม่ดีแล้วทำตาม

3. นักเรียนคิดว่ามีวิธีแก้ไขปัญหาในข้อ 1 อย่างไร

ก้านและแก้วต้องปรับปรุงตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีของลูก เก่งและเก้จะต้องปรับปรุงตนเองในเรื่องนิสัยและการพุดจา

กรณีศึกษาที่ 2

ในที่ประชุมของตัวแทนบริษัทผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป เพื่อร่วมมือกันขยายตลาดสินค้าออกไปจำหน่ายทั้งในและนอกประเทศ โดยมีเกริกเป็นประธานในที่ประชุม

เกริก : ผมคิดว่าสินค้าของเราควรมีราคาถูกกว่าของบริษัทอื่น แต่อย่างไรก็ตามเราต้องตรวจสอบคุณภาพด้วย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค

ไกร : บริษัทคู่แข่งของเราจะต้องโฆษณาเปรียบเทียบกับว่า สินค้าของเราดีกว่าและถูกกว่าของบริษัทคู่แข่ง

เจ็ด : แต่ผมคิดว่าไม่ควรโจมตีสินค้าของบริษัทอื่น แต่เราควรปรับปรุงคุณภาพของสินค้าของเรา

จันทร์ : ควรปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ให้สวยงามน่าสนใจเป็นลำดับแรก เป็นการจูงใจผู้ซื้อมากขึ้น

ชาย : บริษัทคู่แข่งของเราบางบริษัทที่มีลูกค้าจำนวนมากน่าจะพาพวกเราไปดูฝ่ายการตลาดของเรหาวิธีการทำลายความน่าเชื่อถือในบริษัทนั้น

เกริก : ผมให้ข้อคิดกับพวกเราว่า การทำธุรกิจต่างๆ นั้นเราควรคิดใคร่ครวญในทางที่ดีงาม มีความเมตตา ไม่คิดร้าย ไม่มุ่งทำลายผู้อื่น

1. ผู้ใดมีความคิดที่เป็นกุศลวิตก จงอธิบาย

1) เกริก มีความคิดเป็นกุศลวิตก เพราะมีความคิดที่ประกอบด้วยความเมตตา คำนึงถึงประโยชน์ต่อผู้อื่น

และให้ข้อคิดแก่ผู้แทนบริษัทอื่นให้ทำธุรกิจที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของความเมตตา ไม่มุ่งทำลายผู้อื่น

2) เจ็ด มีความคิดที่เป็นกุศลวิตก เพราะมีความคิดไม่มุ่งร้าย ไม่ทำลายบริษัทอื่น และไม่ยึดติดกับอะไร

2. ผู้ใดมีความคิดที่เป็นอกุศลวิตก จงอธิบาย

1) ไกร มีความคิดที่เป็นอกุศลวิตก เพราะมีความคิดที่ประกอบด้วยความพยาบาทมุ่งร้ายต่อบริษัทคู่แข่ง

2) จันทร์ มีความคิดที่เป็นอกุศลวิตก เพราะมีความคิดที่ยังคงยึดติดกับความลุ่มหลง กับความสวยงาม

3) ชาย มีความคิดที่เป็นอกุศลวิตก เพราะมีความคิดในทางเบียดเบียนและทำร้ายบริษัทคู่แข่ง

แบบบันทึกการอ่าน

ชื่อหนังสือ..... ชื่อผู้แต่ง..... นามปากกา.....
สำนักพิมพ์..... สถานที่พิมพ์..... ปีที่พิมพ์.....
จำนวนหน้า..... ราคา..... บาท อ่านวันที่..... เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....

1. สาระสำคัญของเรื่อง

.....
.....
.....
.....

2. วิเคราะห์ข้อคิด/ประโยชน์ที่ได้จากเรื่องที่อ่าน

.....
.....
.....

3. สิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

.....
.....
.....

4. ข้อเสนอแนะของคุณ

.....
.....
.....

ลงชื่อ..... นักเรียน..... ลงชื่อ..... ผู้ปกครอง.....
(.....) (.....)

ลงชื่อ..... ครูผู้สอน.....
(.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานมีความสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 4 คะแนน   ผลงานมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่ ให้ 2 คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย ให้ 3 คะแนน   ผลงานมีข้อบกพร่องมาก ให้ 1 คะแนน

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการประเมิน	ความมีวินัย				ความมีน้ำใจ เอื้อเพื่อ เสียสละ				การรับฟัง ความ คิดเห็น				การแสดง ความ คิดเห็น				การตรงต่อ เวลา				รวม 20 คะแนน	
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

ชื่อกลุ่ม ..... ชั้น .....

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	การแบ่งหน้าที่กันอย่างเหมาะสม				
2	ความร่วมมือกันทำงาน				
3	การแสดงความคิดเห็น				
4	การรับฟังความคิดเห็น				
5	ความมีน้ำใจช่วยเหลือกัน				
รวม					

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของเพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียน				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน				
	1.4 เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาตามโอกาส				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู				
	2.3 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบต่อการทำงาน				
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	4.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	4.3 สรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด				

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและ ปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการ ทำงาน	6.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างรอบคอบ				
	6.4 ทุ่มเท ทำงาน อดทน ไม่ท้อต่อปัญหาและอุปสรรค				
	6.5 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.6 ซึ่ชื่นชมผลงานความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น				
	8.3 รู้จักการดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
104 - 124	ดีมาก
83 - 103	ดี
62 - 82	พอใช้
ต่ำกว่า 62	ปรับปรุง

แบบบันทึกหลังแผนการสอน

- ด้านความรู้

.....
.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....
.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....
.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....
.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....

- แนวทางการแก้ไข

.....
.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ: .....

.....
.....

.....
.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

1 สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ภavana 4 เป็นข้อธรรมในหมวด นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) เมื่อดับสาเหตุของทุกข์ได้ย่อมหมดทุกข์หรือหมดปัญหา

2 ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- วิเคราะห์ผลการกระทำของบุคคลตามหลักธรรมภavana 4 และนำไปประยุกต์ปฏิบัติได้

3 สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- อริยสัจ 4
  - นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ)
  - ภavana 4

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการวิเคราะห์
- 2) ทักษะการสรุปลงความเห็น
- 3) ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ซื่อสัตย์สุจริต
2. มีวินัย
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคเล่าเรื่องรอบวง

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยและทำสมาธิก่อนเรียน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

1. ครูให้นักเรียนผลัดกันเล่าประสบการณ์ชีวิตของตนเองที่เคยมีความทุกข์ พร้อมกับบอกวิธีการแก้ไขและผลของการแก้ไขนั้น ส่งผลให้หายทุกข์หรือไม่ และในกรณีที่ไม่หายจากความทุกข์เป็นเพราะเหตุใด
2. ครูอธิบายเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจว่า ธรรมที่ควรบรรลุคือ นิโรธนั้น ซึ่งในพระพุทธศาสนามีธรรมที่ควรบรรลุมากมาย เช่น หลักกรรมภาวนา 4

ขั้นสอน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ :

1. หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4	2. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
3. ใบงานที่ 3.4	4. ห้องสมุด
5. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ	

คำถามกระตุ้นความคิด

- การพัฒนาตนตามหลักภาวนา 4 จะส่งผลดีต่อตนเองอย่างไร
(สามารถใช้ปัจจัย 4 เพื่อการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม มีพฤติกรรมตามหลักศีลธรรม มีจิตใจที่เปี่ยมด้วยคุณธรรม ใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ)

1. นักเรียนกลุ่มเดิม (จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1) ร่วมกันศึกษาความรู้เรื่อง ภาวนา 4 จากหนังสือเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ห้องสมุด และแหล่งข้อมูลสารสนเทศ แล้วนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามานันทักลงในแบบบันทึกการอ่าน
2. สมาชิกแต่ละคนผลัดกันอธิบายประเด็นสำคัญจากเรื่องที่ศึกษา พร้อมยกตัวอย่างประกอบให้สมาชิกคนอื่นในกลุ่มฟังทีละคนตามลำดับแบบเล่าเรื่องรอบวง
3. สมาชิกแต่ละคนทำใบงานที่ 3.4 เรื่อง ภาวนา 4
4. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มผลัดกันอธิบายคำตอบในใบงานที่ 3.4 จากนั้นร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม พร้อมกับปรับปรุงแก้ไขคำตอบให้มีความสมบูรณ์
5. ครูเฉลยคำตอบในใบงานที่ 3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังไม่ถูกต้อง
6. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

ขั้นสรุป

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามหลักภาวนา 4

7 การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 3.4	ใบงานที่ 3.4	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบบันทึกการอ่าน	แบบบันทึกการอ่าน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย และมุ่งมั่นในการทำงาน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

8 สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
  - (1) เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2545. **ธรรมนอกธรรมาสน์**. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
  - (2) ธรรมปิฎก. พระ (ประยุทธ์ ปยุตโต). 2544. **พุทธธรรม, ฉบับเติม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงแก้ว.
- 3) ใบงานที่ 3.4 เรื่อง ภาวนา 4

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
  - <http://th.wikipedia.org/wiki/นิโรธ>
  - <http://mediacenter.mcu.ac.th/data/caipyo/m4/index.html>

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษาที่ 1

ธิดาไปเข้าค่ายคุณธรรมที่วัด 7 วัน ทุกเช้าเธอจะทำสมาธิและฝึกการคิดตามแนวพุทธธรรม ทำให้เธอมีความสุข ธิดาจึงมีใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นที่ชื่นชมของบุคคลทั่วไป ธิดาชวนเพื่อนในค่ายคุณธรรมร่วมกันบริจาคเงินเพื่อบำรุงรักษาวัดเป็นจำนวนมาก เมื่อออกจากค่ายคุณธรรมแล้วเธอได้ไปบอกกับเพื่อนที่โรงเรียนว่าเธอมีจิตใจที่บริสุทธิ์จากการเข้าค่ายคุณธรรม

กรณีศึกษาที่ 2

นพดลเป็นผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรงเพราะเขาเลือกกินอาหารที่มีประโยชน์ และออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เขาปฏิบัติตนตามหลักเบญจศีล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พูดจาสุภาพกับทุกคน เขาจะไปร่วมพัฒนาชุมชนที่เขาอยู่เป็นประจำ และช่วยแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหามุมชนจนประสบความสำเร็จ

กรณีศึกษาที่ 3

โอภาสเป็นชายวัยกลางคนที่เพื่อน ๆ ชมว่าเขาดูหนุ่มกว่าอายุ โอภาสเป็นที่รักใคร่ของเพื่อนและผู้ร่วมงาน เพราะเขาเป็นผู้ที่มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ บางครั้งจะมีคนนิินทาเขาบ้างแต่เขาก็มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหว โอภาสจะวางแผนพัฒนางานที่เขารับผิดชอบให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ นอกจากนั้นเขายังชวนผู้ร่วมงานไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรือได้รับความเดือดร้อนอยู่เสมอ

 บุคคลใดปฏิบัติตนตามหลักภาวนา 4 ได้ครบถ้วน เขามีการกระทำที่สอดคล้องกับหลักภาวนา 4 อย่างไร

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษาที่ 1

ธิดาไปเข้าค่ายคุณธรรมที่วัด 7 วัน ทุกเช้าเธอจะทำสมาธิและฝึกการคิดตามแนวพุทธธรรม ทำให้เธอมีความสุขใจ ธิดาจึงมีใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นที่ชื่นชมของบุคคลทั่วไป ธิดาชวนเพื่อนในค่ายคุณธรรมร่วมกันบริจาคเงินเพื่อบำรุงรักษาวัดเป็นจำนวนมาก เมื่อออกจากค่ายคุณธรรมแล้วเธอได้ไปบอกกับเพื่อนที่โรงเรียนว่าเธอมีจิตใจที่บริสุทธิ์จากการเข้าค่ายคุณธรรม

กรณีศึกษาที่ 2

นพดลเป็นผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรงเพราะเขาเลือกกินอาหารที่มีประโยชน์ และออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เขาปฏิบัติตนตามหลักเบญจศีล เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ พุดจาสุภาพกับทุกคน เขาจะเข้าร่วมพัฒนาชุมชนที่เขาอยู่เป็นประจำ และช่วยแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาชุมชนจนประสบความสำเร็จ

กรณีศึกษาที่ 3

โอภาสเป็นชายวัยกลางคนที่เพื่อน ๆ ชมว่าเขาดูหนุ่มกว่าอายุ โอภาสเป็นที่รักใคร่ของเพื่อนและผู้ร่วมงาน เพราะเขาเป็นคนที่มีความเมตตากรุณา เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ บางครั้งจะมีคนนินทาเขาบ้างแต่เขาก็มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหว โอภาสจะวางแผนพัฒนางานที่เขารับผิดชอบให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ นอกจากนั้นเขายังชวนผู้ร่วมงานไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรือได้รับความเดือดร้อนอยู่เสมอ

❁ บุคคลใดปฏิบัติตนตามหลักภาวนา 4 ได้ครบถ้วน เขามีการกระทำที่สอดคล้องกับหลักภาวนา 4 อย่างไร

ผู้ที่ปฏิบัติตนตามหลักภาวนา 4 ได้ครบถ้วน คือ

1) นพดล มีการพัฒนากาย หรือกายภาวนา คือ เขามีสุขภาพแข็งแรง รู้จักเลือกกินอาหารที่มีประโยชน์ และออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เขามีการพัฒนาศีล รักษาศีล คือ ปฏิบัติตนตามหลักเบญจศีล มีการพัฒนาจิต หรือจิตภาวนา ทำให้เขาเป็นคนที่มีความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ พุดจาสุภาพ ทำประโยชน์ต่อสังคมด้วยการพัฒนาชุมชนที่เขาอาศัยอยู่อย่างสม่ำเสมอ มีการพัฒนาปัญญา คือ เขาจะแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาของชุมชนจนประสบความสำเร็จ

2) โอภาส มีกายภาวนา คือ การพัฒนากาย ทำให้เขามีสุขภาพแข็งแรงดูหนุ่มกว่าอายุ เขามีศีลภาวนา คือ การพัฒนาศีล การกระทำของเขาจึงทำให้ผู้ร่วมงานและเพื่อนมีความรักใคร่ มีจิตภาวนา คือ การพัฒนาจิต เขามีความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ และช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือได้รับความเดือดร้อนอย่างสม่ำเสมอ เขามีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ ถึงแม้ว่าจะมีคนนินทาเขาบ้างก็ไม่หวั่นไหว มีปัญญาภาวนา คือ การพัฒนาปัญญาโดยใช้ความรู้ความสามารถวางแผนพัฒนางานที่รับผิดชอบให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ

แบบบันทึกการอ่าน

ชื่อหนังสือ ..... ชื่อผู้แต่ง ..... นามปากกา .....
 สำนักพิมพ์ ..... สถานที่พิมพ์ ..... ปีที่พิมพ์ .....
 จำนวนหน้า ..... ราคา ..... บาท อ่านวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... เวลา .....

1. สาระสำคัญของเรื่อง

.....
 .....
 .....

2. วิเคราะห์ข้อคิด/ประโยชน์ที่ได้จากเรื่องที่อ่าน

.....
 .....
 .....

3. สิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

.....
 .....
 .....

4. ข้อเสนอแนะของคุณ

.....
 .....
 .....

ลงชื่อ ..... นักเรียน ..... ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
 (.....) (.....)

ลงชื่อ ..... ครูผู้สอน
 (.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานมีความสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 4 คะแนน   ผลงานมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่ ให้ 2 คะแนน
 ผลงานมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย ให้ 3 คะแนน   ผลงานมีข้อบกพร่องมาก ให้ 1 คะแนน

ชื่อ ..... ชั้น .....

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	การแสดงความคิดเห็น				
2	การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น				
3	การทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
4	ความมีน้ำใจ				
5	การตรงต่อเวลา				
รวม					

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการประเมิน	การแสดง ความ คิดเห็น				การยอมรับ ฟังคนอื่น				การทำงาน ตามที่ได้รับ มอบหมาย				ความมีน้ำใจ				การมี ส่วนร่วมใน การปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน	
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของ เพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียน				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน				
	1.4 เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ปรองดอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ตามโอกาส				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและ ชุมชนจัดขึ้น				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือ ผู้ปกครอง และครู				
	2.3 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบต่อการทำงาน				
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	4.2 มีการจัดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	4.3 สรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่น กระทำผิดพลาด				

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและ ปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการ ทำงาน	6.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างรอบคอบ				
	6.4 ทุ่มเท ทำงาน อดทน ไม่ท้อต่อปัญหาและอุปสรรค				
	6.5 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.6 ซึ่ชื่นชมผลงานความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น				
	8.3 รู้จักการดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
104 - 124	ดีมาก
83 - 103	ดี
62 - 82	พอใช้
ต่ำกว่า 62	ปรับปรุง

แบบบันทึกหลังแผนการสอน

- ด้านความรู้

.....
.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....
.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....
.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....
.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....

- แนวทางการแก้ไข

.....
.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ .....

.....
.....
.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

1 สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

พระสัทธรรม 3 ปัญญาวัฏฏะ 4 พละ 5 อุบาสกธรรม 5 เป็นข้อธรรมในหมวด มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) นำไปสู่ความหมดทุกข์ หมดปัญหา ผู้ปฏิบัติย่อมสามารถพัฒนาตนไปสู่ความเจริญได้

2 ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- วิเคราะห์ผลการกระทำของบุคคลตามหลักธรรม พระสัทธรรม 3 ปัญญาวัฏฏะ 4 พละ 5 อุบาสกธรรม 5 และนำไปประยุกต์ปฏิบัติได้

3 สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- อริยสัจ 4

1) มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)

- พระสัทธรรม 3   - ปัญญาวัฏฏะ 4
- พละ 5   - อุบาสกธรรม 5
- มงคล 38   ➤ สงเคราะห์บุตร   ➤ สงเคราะห์ภรรยา   ➤ สันโดษ

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการวิเคราะห์   2) ทักษะการสรุปลงความเห็น   3) ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

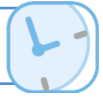
1. ซื่อสัตย์สุจริต
2. มีวินัย
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

6 กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีสอนตามแนว วัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT)

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยและทำสมาธิก่อนเรียนทุกชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 สร้างคุณค่าและประสบการณ์ของสิ่งที่เรียน (พัฒนาสมองซีกขวา)

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

ครูให้นักเรียนแต่ละคนคิดถึงบุคคลที่นักเรียนมีความประทับใจในความเจริญก้าวหน้าหรือประสบความสำเร็จในชีวิตด้านต่างๆ และผลัดกันออกมาเล่าให้เพื่อนฟังที่หน้าชั้นเรียน ตามหัวข้อต่อไปนี้

- บุคคลนั้น คือใคร
- บุคคลนั้น ประสบความสำเร็จหรือมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตอย่างไร

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ประสบการณ์ (พัฒนาสมองซีกซ้าย)

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

ครูให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่า เพราะเหตุใดบุคคลที่นักเรียนประทับใจนั้นจึงประสบความสำเร็จในชีวิต ครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในส่วนที่แตกต่างกัน

ขั้นที่ 3 ปรับประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด (พัฒนาสมองซีกขวา)

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

คำถามกระตุ้นความคิด

1. นักเรียนช่วยกันสรุปความคิดรวบยอดว่า การที่บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าหรือประสบความสำเร็จในชีวิตนั้น เพราะมีการดำเนินชีวิตตามหลักธรรม มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) เช่น
  - ใช้ปัญญาในการทำกิจการงานต่างๆ
  - มีความเพียรพยายาม
- ผู้ที่ใช้ปัญญาในการทำกิจการงานต่าง ๆ นั้น จะต้องปฏิบัติตนอย่างไร
  - (1. คบหาสมาคมกับคนดี
  2. เอาใจใส่ในการหาความรู้ด้วยความจริงจัง
  3. ใช้เหตุผลไตร่ตรอง
  4. ปฏิบัติตนในทางสุจริต)

- มีสติและสัมปชัญญะ
  - ประพฤติดีทั้งกาย วาจา ใจ
2. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

ขั้นที่ 4 พัฒนาความคิดรวบยอด (พัฒนาสมองซีกซ้าย)

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ :

1. หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4
2. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
3. ห้องสมุด
4. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

ครูอธิบายความรู้เรื่อง มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ให้นักเรียนฟังในหัวข้อต่อไปนี้

- 1) พระสัทธรรม 3
- 2) ปัญญาวิมุตติธรรม 4
- 3) พละ 5
- 4) อุบาสกธรรม 5

แล้วให้นักเรียนศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ห้องสมุด และแหล่งข้อมูลสารสนเทศ จากนั้นนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามานบันทึกลงในแบบบันทึกการอ่าน

ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติจากกรอบความคิดที่กำหนด (พัฒนาสมองซีกซ้าย)

สื่อการเรียนรู้ : ใบงานที่ 3.5-3.8

คำถามกระตุ้นความคิด

1. นักเรียนรวมกลุ่มเดิม (จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1) แล้วให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มทำใบงานคนละ 1 ใบงาน ดังนี้
  - สมาชิกคนที่ 1 ทำใบงานที่ 3.5 เรื่อง พระสัทธรรม 3
  - สมาชิกคนที่ 2 ทำใบงานที่ 3.6 เรื่อง ปัญญาวิมุตติธรรม 4
  - สมาชิกคนที่ 3 ทำใบงานที่ 3.7 เรื่อง พละ 5
  - สมาชิกคนที่ 4 ทำใบงานที่ 3.8 เรื่อง อุบาสกธรรม 5
2. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มผลัดกันอธิบายคำตอบในใบงานที่ตนรับผิดชอบให้สมาชิกคนอื่นๆ ฟัง แล้วผลัดกันซักถามความรู้จนมีความเข้าใจกระจ่างชัดเจน
3. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด ข้อ 1-2

1. นักเรียนจะปฏิบัติตนตามหลักอุบาสกธรรมได้อย่างไรบ้าง จงยกตัวอย่าง (พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)
2. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักพละ 5 ได้อย่างไร และคาดว่าผลที่ได้รับจะเป็นอย่างไร (พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

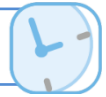
ขั้นที่ 6 สร้างชิ้นงานเพื่อสะท้อนความเป็นตนเอง (พัฒนาสมองซีกขวา)

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการปฏิบัติตนตามหลักธรรมที่นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) และให้สมาชิกแต่ละคนลงมือไปปฏิบัติ

(ชั่วโมงที่ 2)

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 7 วิเคราะห์คุณค่าและการประยุกต์ใช้ (พัฒนาสมองซีกซ้าย)

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มผลัดกันเล่าการกระทำของตนที่ปฏิบัติตามหลักธรรม มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ปัญหาและอุปสรรคที่พบและช่วยกันเสนอแนะแนวทางแก้ไข

ขั้นที่ 8 แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้กับผู้อื่น (พัฒนาสมองซีกขวา)

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปภาพรวมของการปฏิบัติตนตามหลักธรรม มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ลงในกระดาษ A4 จากนั้นส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียน แล้วรวบรวมผลงานส่งครูตรวจ

- ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคนปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นเวลา 1 ภาคเรียน หรือตามความเหมาะสม ในหัวข้อธรรม กาวนา 4 พระสัทธรรม 3 ปัญญาวุฒิธรรม 4 พละ 5 อุปาสกธรรม 5 สันโดษ แล้วบันทึกผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรมพร้อมหลักฐาน อีกทั้งวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น โดยให้ครอบคลุมประเด็นตามที่กำหนด ดังนี้
  - 1) การปฏิบัติตนตามหลักธรรมกาวนา 4
  - 2) การปฏิบัติตนตามหลักธรรมมรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)
  - 3) การเขียนรายงานบันทึกผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรม
  - 4) การวิเคราะห์ผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรม

7

การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 3.5	ใบงานที่ 3.5	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 3.6	ใบงานที่ 3.6	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 3.7	ใบงานที่ 3.7	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 3.8	ใบงานที่ 3.8	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบบันทึกการอ่าน	แบบบันทึกการอ่าน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย และมุ่งมั่นในการทำงาน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ตรวจรายงานผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	แบบประเมินรายงานผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

8

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
  - (1) เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2545. **ธรรมนอกธรรมาสน์**. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
  - (2) ธรรมปิฎก. พระ(ประยูรย์ ปยุตโต). 2544. **พุทธธรรม, ฉบับเดิม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงแก้ว.
- 3) ใบงานที่ 3.5 เรื่อง พระสังฆกรรม 3
- 4) ใบงานที่ 3.6 เรื่อง ปัญญาวัฏฏกรรม 4
- 5) ใบงานที่ 3.7 เรื่อง พละ 5
- 6) ใบงานที่ 3.8 เรื่อง อุบาสกกรรม 5

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
  - http://kruanchalee.com/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1

การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

แบบประเมินรายงานผลการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	การปฏิบัติตามหลักธรรมภาวนา 4				
2	การปฏิบัติตามหลักธรรมมรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)				
3	การเขียนรายงานบันทึกผลการปฏิบัติตาม หลักธรรม				
4	การวิเคราะห์ผลการปฏิบัติตามหลักธรรม				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก	=	4	คะแนน
ดี	=	3	คะแนน
พอใช้	=	2	คะแนน
ปรับปรุง	=	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
14 - 16	ดีมาก
11 - 13	ดี
8 - 10	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

ใบงานที่

3.5

พระสัทธรรม 3

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อความหรือการกระทำของบุคคลในตาราง แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่มีความสอดคล้องกัน

ลำดับที่	ข้อความ/การกระทำ	ปริยัติ สัทธรรม	ปฏิบัติ สัทธรรม	ปฏิเวธ สัทธรรม
1	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/10 ได้รับการยกย่องจากทางโรงเรียนว่าเป็นผู้ประพฤติดี			
2	พระพุทธรูปที่บันทึกไว้ในพระไตรปิฎก			
3	ชะเอมไปเรียนในหลักสูตรนักธรรมตรีและสามารถสอบผ่านได้คะแนนสูงสุด			
4	นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนต้องเรียนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ			
5	เกสรประสบความสำเร็จในการสอบเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา เพราะเธอปฏิบัติตนตามหลักอิทธิบาท 4			
6	นิตบอวกกับหน่อยว่าเธอพยายามปฏิบัติตนตามหลักอุบาสกธรรม 5			
7	นิยมเป็นมัคทายกของวัด เขาเป็นบุคคลที่คนทั่วไปชื่นชมความประพฤติของเขา			
8	คุณครูสุภาพอกกับนักเรียนอยู่เสมอว่า เป็นชาวพุทธจะต้องศึกษาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า			
9	แม่ของกานต์มักชวนกานต์ไปทำบุญและฟังธรรมที่วัดเป็นประจำ			
10	กำนันแพนิมนต์พระสงฆ์มาเทศนาสั่งสอนชาวบ้านเป็นประจำทุกเดือนเพื่อให้ชาวบ้านต่างก็มีความพึงพอใจและเลื่อมใสศรัทธา			

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อความหรือการกระทำของบุคคลในตาราง แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่มีความสอดคล้องกัน

ลำดับที่	ข้อความ/การกระทำ	ปริยัติ สัทธรรม	ปฏิบัติ สัทธรรม	ปฏิเวธ สัทธรรม
1	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/10 ได้รับการยกย่องจากทางโรงเรียนว่าเป็นผู้ประพฤติดี	✓	✓	✓
2	พระพุทธรูปที่บันทึกไว้ในพระไตรปิฎก	✓		
3	ชะเอมไปเรียนในหลักสูตรนักธรรมตรีและสามารถสอบผ่านได้คะแนนสูงสุด	✓		
4	นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนต้องเรียนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ	✓		
5	เกสรประสบความสำเร็จในการสอบเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา เพราะเธอปฏิบัติตนตามหลักอิทธิบาท 4	✓	✓	✓
6	นิตบอกรับหน้อยว่าเธอพยายามปฏิบัติตนตามหลักอุบาสกธรรม 5	✓	✓	
7	นิยมเป็นมัคทายกของวัด เขาเป็นบุคคลที่คนทั่วไปชื่นชมความประพฤติของเขา	✓	✓	✓
8	คุณครูสุภาพอกกับนักเรียนอยู่เสมอว่า เป็นชาวพุทธจะต้องศึกษาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า	✓		
9	แม่ของกานต์มักชวนกานต์ไปทำบุญและฟังธรรมที่วัดเป็นประจำ	✓		
10	กำนันแพนิมนต์พระสงฆ์มาเทศนาสั่งสอนชาวบ้านเป็นประจำทุกเดือนเพื่อให้ชาวบ้านต่างก็มีความพึงพอใจและเลื่อมใสศรัทธา	✓		

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษา เรื่อง ผู้มีปัญญา

ชุมชนบ่อฝ้ายเป็นชุมชนที่สมาชิกส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง มีบางครอบครัวที่ค่อนข้างยากจนแต่สมาชิกทุกคนในชุมชนต่างก็เอื้อเฟื้อช่วยเหลือกัน ทุกเช้าของวันอาทิตย์จะมีสมาชิกบางคนมานั่งที่ร้านกาแฟเป็นการพบปะกันในกลุ่มย่อย และต่างก็จะมีเรื่องเล่าสู่กันฟัง

- แม่** : ผมเพิ่งไปงานรับปริญญาของหนูสร้อยสุดาหลานสาวของผม เมื่อสัปดาห์ที่แล้วอยากจะเล่าเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่เด็กหนุ่มเด็กสาวสมัยนี้ คือ เด็กคนนี้พ่อแม่มีลูกหลายคนและฐานะยากจน แต่เด็กคนนี้ขยันหมั่นเพียรเรียนหนังสือ เวลาว่างก็ช่วยแม่ทำงานบ้าน ใครชวนไปเที่ยวเตร่ก็ไม่ไป
- เฟื่อง** : ผมก็เคยคุยกับเด็กคนนี้อยู่บ่อยๆ เหมือนกัน แกพูดจามีเหตุผลนะ และเพื่อนที่หนูสร้อยสุดาคบอยู่นั้นมีอยู่ไม่กี่คนก็จริง แต่ละคนก็ขยันเรียนและเห็นเขาชวนกันไปห้องสมุดอยู่เสมอ
- ชัย** : ลูกสาวของผมเคยเอางานไปให้หนูสร้อยสุดาพิมพ์เหมือนกัน เป็นรายได้พิเศษนอกเหนือจากการเรียน
- ชอบ** : เด็กในชุมชนของเราส่วนใหญ่จะมีความประพฤติดีและประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงานด้วย เช่น อเนกที่อยู่ข้างบ้านผม เขาเรียนจบแค่มัธยมศึกษาปีที่ 6 แต่เขาได้เพื่อนดีพาไปฝึกงาน ตกแต่งสวน เดียวนี้เขาก็กลายเป็นผู้รับเหมาจัดสวนสวยงาม มีรายได้มั่นคงและเป็นที่ยู่จักกันในวงการจัดสวนสวยงาม นอกจากนั้นเขายังเป็นคนดีที่ซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ถึงแม้จะมีโอกาสเอาเปรียบ ใ้ใช้วัสดุที่ไม่

✿ ใครเป็นผู้ที่นำหลักธรรมปัญญาคุณิธรรม 4 ไปปฏิบัติ จงยกตัวอย่างประกอบ พร้อมผลที่ได้รับ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษา เรื่อง ผู้มีปัญหา

ชุมชนบ่อฝ้ายเป็นชุมชนที่สมาชิกส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง มีบางครอบครัวที่ค่อนข้างยากจนแต่สมาชิกทุกคนในชุมชนต่างก็เอื้อเฟื้อช่วยเหลือกัน ทุกเช้าของวันอาทิตย์จะมีสมาชิกบางคนมานั่งที่ร้านกาแฟเป็นการพบปะกันในกลุ่มย่อย และต่างก็จะมีเรื่องเล่าสู่กันฟัง

แม่ : ผมเพิ่งไปงานรับปริญญาของหนูสร้อยสุดาหลานสาวของผม เมื่อสัปดาห์ที่แล้วอยากจะเล่าเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่เด็กหนุ่มเด็กสาวสมัยนี้ คือ เด็กคนนี้พ่อแม่มีลูกหลายคนและฐานะยากจน แต่เด็กคนนี้ขยันหมั่นเพียรเรียนหนังสือ เวลาว่างก็ช่วยแม่ทำงานบ้าน ใครชวนไปเที่ยวเตร่ก็ไม่ไป

เฟื่อง : ผมก็เคยคุยกับเด็กคนนี้อยู่บ่อยๆ เหมือนกัน แก่พูดจาดีเหตุผลนะ และเพื่อนที่หนูสร้อยสุดาคบอยู่นั้นมีอยู่ไม่กี่คนก็จริง แต่ละคนก็ขยันเรียนและเห็นเขาชวนกันไปห้องสมุดอยู่เสมอ

ชัย : ลูกสาวของผมเคยเอางานไปให้หนูสร้อยสุดาพิมพ์เหมือนกัน เป็นรายได้พิเศษนอกเหนือจากการเรียน

ชอบ : เด็กในชุมชนของเราส่วนใหญ่จะมีความประพฤติดีและประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงานด้วย เช่น เอนกที่อยู่ข้างบ้านผม เขาเรียนจบแค่มัธยมศึกษาปีที่ 6 แต่เขาได้เพื่อนดีพาไปฝึกงาน ตกแต่งสวน เตี่ยวันนี้เขาก็กลายเป็นผู้รับเหมาจัดสวนสวยงาม มีรายได้มั่นคงและเป็นที่ยู่งักกันในวงการจัดสวนสวยงาม นอกจากนั้นเขายังเป็นคนดีซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ถึงแม้จะมีโอกาสเอาเปรียบ ใช้วัสดุที่ไม่

☼ ใครเป็นผู้ที่นำหลักธรรมปัญญาคุณธรรม 4 ไปปฏิบัติ จงยกตัวอย่างประกอบ พร้อมผลที่ได้รับ

1. สร้อยสุดา ปฏิบัติตามหลักธรรมปัญญาคุณธรรม 4 คือ
  - 1) ตั้งใจเรียนหนังสือ เอาใจใส่ในการเรียน
  - 2) คบเพื่อนที่ดี ชวนกันศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ
  - 3) ใช้เหตุผลไตร่ตรอง ถึงแม้ว่าจะมีเพื่อนมาชวนไปเที่ยวเตร่ แต่ก็ใช้เหตุผลไตร่ตรองแล้วปฏิเสธ
  - 4) ปฏิบัติตนตามคลองธรรม นำความรู้มาใช้ในทางสุจริต เช่น รับพิมพ์หนังสือเป็นรายได้พิเศษ
2. เอนก ปฏิบัติตามหลักธรรมปัญญาคุณธรรม 4 คือ
  - 1) เอาใจใส่ในการเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วชวนหาความรู้เพิ่มเติม เรื่อง การจัดสวนสวยงาม
  - 2) คบเพื่อนดี ชักชวนเขาไปทำงานที่สุจริต คือ งานตกแต่งสวนสวยงาม
  - 3) ใช้เหตุผลไตร่ตรอง เขาใช้ความคิดในการพัฒนาการตกแต่งสวนสวยงามอย่างถูกวิธี
  - 4) ปฏิบัติตนตามคลองธรรมเขามีความซื่อสัตย์ไม่เบียดเบียนหรือเอาเปรียบลูกค้าเกี่ยวกับการใช้วัสดุที่ไม่ดีมาตกแต่งสวน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษา เรื่อง ครรลองของชีวิต

โชติ ได้รับเลือกให้เป็นบุคคลตัวอย่างของจังหวัด เขาได้รับเชิญให้ไปเล่าประสบการณ์ชีวิตให้บุคคลกลุ่มต่างๆ ฟังอยู่เสมอ ชีวิตของโชติ เมื่อครั้งเป็นเด็กนั้นค่อนข้างลำบากเพราะพ่อแม่มีลูกหลายคน นอกจากจะเรียนหนังสือแล้วยังต้องช่วยพ่อแม่เลี้ยงไก่ เก็บไข่ไก่ไปขายในตอนเย็นและในวันหยุดราชการ บางครั้งโชติจะมีความท้อแท้ เวลาในการอ่านหนังสือและทำการบ้านก็มีน้อย ทำการบ้านส่งครูไม่ทัน แต่จากการที่โชติได้เรียนธรรมะทำให้เขาพอรู้คุณค่าและประโยชน์ของหลักธรรม ทำให้เขาเชื่อมั่นว่าถ้าทำความดีและขยันหมั่นเพียรอย่างสม่ำเสมอชีวิตย่อมมีความสุขและประสบแต่สิ่งที่ดีงามในชีวิต ถึงแม้ว่าโชติจะเหนื่อยยากต่อการเรียนและการทำงานช่วยพ่อแม่ แต่เขาก็มีพลังที่จะต่อสู้ด้วยความอดทน เมื่อเขาเรียนจบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เขาคิดจะสอบเรียนต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐ แต่เมื่อมาคิดทบทวนแล้วคงไม่มีเงินทุนเรียนจนจบได้แน่นอน เขาจึงใช้วิธีทำงานเป็นลูกจ้างในสวนผลไม้ แล้วเรียนในมหาวิทยาลัยเปิดที่ไม่ต้องไปเรียนทุกวัน เขามีความตั้งใจอย่างสูงในการเรียนและคอยเตือนตนเองไม่ให้เกียจคร้าน ไม่คบเพื่อนที่ติดอบายมุข ในที่สุดเขาก็เรียนจบระดับปริญญาตรีด้านการเกษตร และนำความรู้มาพัฒนางานที่เขาทำอยู่ จากประสบการณ์ที่เขามีอยู่เดิม และความรู้จากการศึกษาทำให้เขาสามารถลงทุนทำสวนผลไม้จนประสบความสำเร็จ มีอาชีพที่มีรายได้มั่นคง และเขาก็ขยายผลเผยแพร่ความรู้ให้แก่คนทั่วไป ไม่หวังวิชาความรู้ไว้ที่ตนแต่ผู้เดียว

🌸 โชติเป็นบุคคลที่นำหลักธรรมพลະ 5 มาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร และผลที่เขาได้รับคืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษา เรื่อง ครรลองของชีวิต

โชติ ได้รับเลือกให้เป็นบุคคลตัวอย่างของจังหวัด เขาได้รับเชิญให้ไปเล่าประสบการณ์ชีวิตให้บุคคลกลุ่มต่างๆ ฟัง อยู่เสมอ ชีวิตของโชติ เมื่อครั้งเป็นเด็กนั้นค่อนข้างลำบากเพราะพ่อแม่มีลูกหลายคน นอกจากจะเรียนหนังสือแล้วยังต้องช่วยพ่อแม่เลี้ยงไก่ เก็บไข่ไก่ไปขายในตอนเย็นและในวันหยุดราชการ บางครั้งโชติจะมีความท้อแท้ เวลาในการอ่านหนังสือและทำการบ้านก็มีน้อย ทำการบ้านส่งครูไม่ทัน แต่จากการที่โชติได้เรียนธรรมะทำให้เขาพอรู้คุณค่าและประโยชน์ของหลักธรรม ทำให้เขาเชื่อมั่นว่าถ้าทำความดีและขยันหมั่นเพียรอย่างสม่ำเสมอชีวิตย่อมมีความสุขและประสบแต่สิ่งที่ดีงามในชีวิต ถึงแม้ว่าโชติจะเหนื่อยยากต่อการเรียนและการทำงานช่วยพ่อแม่ แต่เขาก็มีพลังที่จะต่อสู้ด้วยความอดทน เมื่อเขาเรียนจบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เขาคิดจะสอบเรียนต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐ แต่เมื่อมาคิดทบทวนแล้วคงไม่มีเงินทุนเรียนจนจบได้แน่นอน เขาจึงใช้วิธีทำงานเป็นลูกจ้างในสวนผลไม้ แล้วเรียนในมหาวิทยาลัยเปิดที่ไม่ต้องไปเรียนทุกวัน เขามีความตั้งใจอย่างสูงในการเรียนและคอยเตือนตนเองไม่ให้เกียจคร้าน ไม่คบเพื่อนที่ติดอบายมุข ในที่สุดเขาก็เรียนจบระดับปริญญาตรีด้านการเกษตร และนำความรู้มาพัฒนางานที่เขาทำอยู่ จากประสบการณ์ที่เขาได้อยู่เดิม และความรู้จากการศึกษาทำให้เขาสามารถลงทุนทำสวนผลไม้จนประสบความสำเร็จ มีอาชีพที่มีรายได้มั่นคง และเขาก็ขยายผลเผยแพร่ความรู้ให้แก่คนทั่วไป ไม่หวังวิชาความรู้ไว้ที่ตนแต่ผู้เดียว

☼ โชติเป็นบุคคลที่น่าหลักธรรมพลະ 5 มาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร และผลที่เขาได้รับคืออะไร

โชติเป็นบุคคลที่น่าหลักธรรมพลະ 5 มาใช้ในการดำเนินชีวิต คือ

1) ศรัทธา ความเชื่อมั่นในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเชื่อว่า การทำความดีและขยันหมั่นเพียรอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ชีวิตมีความสุขและประสบแต่สิ่งดีงาม

2) วิริยะ โชติมีความขยันทั้งในด้านการเรียนและการทำงานควบคู่กันไป อดทนไม่ทอดย

3) สติ โชติจะเตือนตนเองเสมอว่าไม่ให้ทอดย คบเพื่อนที่ดี ไม่คบเพื่อนติดอบายมุข ไม่เกียจคร้าน

4) สมာธิ โชติบังคับจิตใจให้มุ่งมั่นอยู่กับการเรียนรู้จนเรียนจบ มุ่งมั่นในการทำงานเพื่อหาประสบการณ์ความรู้

5) ปัญญา โชติใช้ปัญญาในการเข้าถึงความเป็นจริงของชีวิตในด้านการทำงาน ถึงแม้จะประสบความสำเร็จแล้ว

แต่ก็ควรเผื่อแผ่ให้บุคคลอื่นด้วย โชติสามารถแก้ไขปัญหิต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาได้จนในที่สุดก็หมดปัญหา

ผลที่โชติได้รับ คือ การดำเนินชีวิตที่เป็นสุขพอสสมควรกับอัตภาพ และได้รับการยกย่องเป็นตัวอย่างที่ดีของผู้อื่น

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษา เรื่อง ชีวิตที่เป็นสุข

พ่อของกานต์มีอาชีพเป็นพนักงานของบริษัทแห่งหนึ่ง ส่วนแม่ของกานต์มีอาชีพขายของเบ็ดเตล็ด ถึงแม้ว่าครอบครัวของกานต์จะไม่ร่ำรวย มีฐานะปานกลางแต่สมาชิกในครอบครัวทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข พ่อและแม่ชอบฟังธรรมะจากเทปหรือซีดีอยู่เสมอ และจะไปวัดเพื่อทำบุญและฟังเทศน์เมื่อมีโอกาส ส่วนกานต์นั้นจะหาโอกาสชวนเพื่อนๆ ไปวัดถ้ามีเวลาว่าง บางครั้งก็ไปกับทางโรงเรียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา บางครั้งก็ได้ไปอยู่ค่ายนักธรรม ค่ายพุทธบุตร หรือค่ายพุทธธรรม ทุกเย็นหลังรับประทานอาหารแล้ว พ่อแม่ลูกจะสนทนากันเสมอ

- กานต์ :** พ่อครับ วันนี้คุณครูที่สอนวิชาพระพุทธศาสนาได้สอนหลักธรรมของอุบาสก คือ อุบาสกธรรม 5 ซึ่งเป็นหลักธรรมประจำใจของผู้นับถือพระพุทธศาสนา และคุณครูให้นักเรียนช่วยกันหาบุคคลตัวอย่างที่ปฏิบัติตนตามอุบาสกธรรม 5 ด้วยครับ
- พ่อ :** ตัวอย่างผู้ที่ปฏิบัติตนตามอุบาสกธรรม 5 นั้นหาไม่ยากหรอก เพราะคนไทยส่วนใหญ่จะประพฤติปฏิบัติตามอยู่แล้ว
- แม่ :** แม่คิดว่าคนส่วนใหญ่ประพฤติตามอุบาสกธรรม 5 ก็จริง แต่บางคนปฏิบัติไม่ครบ 5 ข้อหรอก
- พ่อ :** แต่ถ้าเรามีศรัทธา มีความเชื่อในบุญญาตรีฐูของพระพุทธเจ้า และเลื่อมใสว่าคำสอนของพระพุทธเจ้าดีจริง จะเป็นแรงจูงใจให้พิจารณาคำสอน ไขปัญหาและเหตุผลไตร่ตรองด้วยตนเองแล้วยอมรับและเชื่อ แล้วนำไปปฏิบัติ เช่น การรักษาศีล เราก็คงจะปฏิบัติตนให้เป็นคนดีทั้งกาย วาจา และใจ ทำจิตใจให้เป็นปกติ ไม่ถูกครอบงำด้วยความโลภ ความโกรธ และความหลง
- แม่ :** ถ้าทุกคนทำได้ รักษาศีล ควบคุมกาย วาจา ใจ ได้จริง ก็แสดงว่าจะไม่มีอาชญากรรมประเภทฉกชิง รังราว การทำความผิดต่อทรัพย์ ชีวิตและร่างกายกัน
- กานต์ :** ผมรู้แล้วละว่า พวกมิชชันนารีหรือพวกกระทำผิดอย่างที่แม่ว่านั้น ก็ไม่ใช่อุบาสก อุบาสิกา หรือเป็นพวกที่ไม่มีหลักธรรมอุบาสกธรรม 5 นั่นเอง
- พ่อ :** ผู้ที่มีหลักธรรมอุบาสก 5 นั้นจะต้องไม่เชื่อโชคลาง แต่ควรเชื่อเรื่องหลักกรรม เชื่อในกฎแห่งกรรมว่าทำอะไรได้ผลอย่างนั้น และจะต้องยึดมั่นในการทำบุญตามหลักพระพุทธศาสนา ที่เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ 10 ด้วย
- แม่ :** ถูกต้องจ้ะ แล้วอุบาสก อุบาสิกา จะต้องเอาใจใส่ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา คือ เข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา หมั่นรักษาศีล ทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรม บูรณะปฏิสังขรณ์ศาสนา อุปถัมภ์พระภิกษุสงฆ์สามเณรให้ปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างสะดวก
- กานต์ :** ผมเข้าใจหลักธรรมอุบาสกธรรม 5 แล้วละครับ และผมคิดว่า พ่อและแม่ของผมปฏิบัติตนตามหลักธรรมอุบาสกธรรม 5 ครบถ้วนด้วยครับ สามารถนำไปยกตัวอย่างได้เลย

1. พ่อของกานต์ได้กล่าวถึง อุบาสกธรรม 5 ในข้อใดบ้าง จงอธิบายขยายความข้อธรรมนั้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. แม่ของกานต์ได้กล่าวถึงอุบาสกธรรม 5 อย่างไรบ้าง จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษา เรื่อง ชีวิตที่เป็นสุข

พ่อของกานต์มีอาชีพเป็นพนักงานของบริษัทแห่งหนึ่ง ส่วนแม่ของกานต์มีอาชีพขายของเบ็ดเตล็ด ถึงแม้ว่าครอบครัวของกานต์จะไม่ร่ำรวย มีฐานะปานกลางแต่สมาชิกในครอบครัวทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข พ่อและแม่ชอบฟังธรรมะจากเทปหรือซีดีอยู่เสมอ และจะไปวัดเพื่อทำบุญและฟังเทศน์เมื่อมีโอกาส ส่วนกานต์นั้นจะหาโอกาสชวนเพื่อนๆ ไปวัดถ้ามีเวลาว่าง บางครั้งก็ไปกับทางโรงเรียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา บางครั้งก็ได้ไปอยู่ค่ายนักธรรม ค่ายพุทธบุตร หรือค่ายพุทธธรรม ทุกเย็นหลังรับประทานอาหารแล้ว พ่อแม่ลูกจะสนทนากันเสมอ

- กานต์ :** พ่อครับ วันนี้คุณครูที่สอนวิชาพระพุทธศาสนาได้สอนหลักธรรมของอุบาสก คือ อุบาสกธรรม 5 ซึ่งเป็นหลักธรรมประจำใจของผู้นับถือพระพุทธศาสนา และคุณครูให้นักเรียนช่วยกันหาบุคคลตัวอย่างที่ปฏิบัติตนตามอุบาสกธรรม 5 ด้วยครับ
- พ่อ :** ตัวอย่างผู้ที่ปฏิบัติตนตามอุบาสกธรรม 5 นั้นหาไม่ยากหรอก เพราะคนไทยส่วนใหญ่จะประพฤติปฏิบัติตามอยู่แล้ว
- แม่ :** แม่คิดว่าคนส่วนใหญ่ประพฤติตามอุบาสกธรรม 5 ก็จริง แต่บางคนปฏิบัติไม่ครบ 5 ข้อหรอก
- พ่อ :** แต่ถ้าเรามีศรัทธา มีความเชื่อในบุญญาตรีฐ์ของพระพุทธเจ้า และเลื่อมใสว่าคำสอนของพระพุทธเจ้าดีจริง จะเป็นแรงจูงใจให้พิจารณาคำสอน ไขปัญหาและเหตุผลไตร่ตรองด้วยตนเองแล้วยอมรับและเชื่อ แล้วนำไปปฏิบัติ เช่น การรักษาศีล เราก็คงปฏิบัติตนให้เป็นคนดีทั้งกาย วาจา และใจ ทำจิตใจให้เป็นปกติ ไม่ถูกครอบงำด้วยความโลภ ความโกรธ และความหลง
- แม่ :** ถ้าทุกคนทำได้ รักษาศีล ควบคุมกาย วาจา ใจ ได้จริง ก็แสดงว่าจะไม่มีอาชญากรรมประเภทฉกชิง รังราว การทำความผิดต่อทรัพย์ ชีวิตและร่างกายกัน
- กานต์ :** ผมรู้แล้วละว่า พวกมิชชันนารีหรือพวกกระทำผิดอย่างที่แม่ว่านั้น ก็ไม่ใช่อุบาสก อุบาสิกา หรือเป็นพวกที่ไม่มีหลักธรรมอุบาสกธรรม 5 นั่นเอง
- พ่อ :** ผู้ที่มีหลักธรรมอุบาสก 5 นั้นจะต้องไม่เชื่อโชคลาง แต่ควรเชื่อเรื่องหลักกรรม เชื่อในกฎแห่งกรรมว่าทำอย่างไรได้ผลอย่างนั้น และจะต้องยึดมั่นในการทำบุญตามหลักพระพุทธศาสนา ที่เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ 10 ด้วย
- แม่ :** ถูกต้องจ้ะ แล้วอุบาสก อุบาสิกา จะต้องเอาใจใส่ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา คือ เข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา หมั่นรักษาศีล ทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรม บูรณะปฏิสังขรณ์ศาสนา อุปถัมภ์พระภิกษุสงฆ์สามเณรให้ปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างสะดวก
- กานต์ :** ผมเข้าใจหลักธรรมอุบาสกธรรม 5 แล้วละครับ และผมคิดว่า พ่อและแม่ของผมปฏิบัติตนตามหลักธรรมอุบาสกธรรม 5 ครบถ้วนด้วยครับ สามารถนำไปยกตัวอย่างได้เลย

1. พ่อของกานต์ได้กล่าวถึง อุปาสกธรรม 5 ในข้อใดบ้าง จงอธิบายขยายความข้อธรรมนั้น

1) มีศรัทธา คือ มีความเชื่อในปัญญาของพระพุทธเจ้า เลื่อมใสว่าคำสอนของพระพุทธเจ้าดีจริงจะเป็นแรงจูงใจให้พิจารณาคำสอน ใช้ปัญญาและเหตุผลไตร่ตรองด้วยตนเอง แล้วยอมรับและเชื่อ แล้วนำไปปฏิบัติ

2) รักษาศีล ปฏิบัติตนให้เป็นคนดีทั้งกาย วาจา ใจ ทำจิตใจให้เป็นปกติ ไม่ถูกครอบงำด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง

3) ไม่เชื่อโชคลาง แต่ควรเชื่อเรื่องหลักกรรม เชื่อในกฎแห่งกรรมว่า ทำอย่างไรได้ผลอย่างนั้น

4) ยึดมั่นในการทำบุญตามหลักพระพุทธศาสนา ที่เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ 10

2. แม่ของกานต์ได้กล่าวถึงอุปาสกธรรม 5 อย่างไรบ้าง จงอธิบาย

1) ถ้าทุกคนรักษาศีล ควบคุมกาย วาจา ใจ ได้จริง ก็ย่อมไม่ทำผิด ไม่มีอาชญากรรมประเภทขิงขิงวิ้งราว การทำความผิดต่อทรัพย์ ชีวิต และร่างกาย

2) อุปาสก อุปาสิกา จะต้องเอาใจใส่ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา คือ เข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา หมั่นรักษาศีล ทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรม บูรณปฏิสังขรณ์ศาสนา อุปถัมภ์พระภิกษุสงฆ์ สามเณร ให้ปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างสะดวก

แบบบันทึกการอ่าน

ชื่อหนังสือ..... ชื่อผู้แต่ง..... นามปากกา.....
สำนักพิมพ์..... สถานที่พิมพ์..... ปีที่พิมพ์.....
จำนวนหน้า..... ราคา..... บาท อ่านวันที่..... เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....

1. สาระสำคัญของเรื่อง

.....
.....
.....
.....

2. วิเคราะห์ข้อคิด/ประโยชน์ที่ได้จากเรื่องที่อ่าน

.....
.....
.....

3. สิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

.....
.....
.....

4. ข้อเสนอแนะของคุณ

.....
.....
.....

ลงชื่อ..... นักเรียน..... ลงชื่อ..... ผู้ปกครอง.....
(.....) (.....)

ลงชื่อ..... ครูผู้สอน.....
(.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานมีความสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 4 คะแนน   ผลงานมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่ ให้ 2 คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย ให้ 3 คะแนน   ผลงานมีข้อบกพร่องมาก ให้ 1 คะแนน

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน ประเมินการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามรายการที่กำหนด แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	ความถูกต้องของเนื้อหา				
2	ความคิดสร้างสรรค์				
3	วิธีการนำเสนอผลงาน				
4	การนำไปใช้ประโยชน์				
5	การตรงต่อเวลา				
รวม					

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... / ..... / .....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้ 4 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องบางส่วน	ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

ชื่อ ..... ชั้น .....

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	การแสดงความคิดเห็น				
2	การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น				
3	การทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
4	ความมีน้ำใจ				
5	การตรงต่อเวลา				
รวม					

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการประเมิน	ความร่วมมือกัน ทำกิจกรรม				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				ความตั้งใจ ทำงาน				การแก้ไข ปัญหา/หรือ ปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน		
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1			

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... / ..... / .....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของ เพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียน				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน				
	1.4 เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ปรองดอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ตามโอกาส				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและ ชุมชนจัดขึ้น				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือ ผู้ปกครอง และครู				
	2.3 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบต่อการทำงาน				
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	4.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	4.3 สรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่น กระทำผิดพลาด				

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและ ปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการ ทำงาน	6.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างรอบคอบ				
	6.4 ทุ่มเท ทำงาน อดทน ไม่ท้อต่อปัญหาและอุปสรรค				
	6.5 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.6 ซินชมผลงานความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น				
	8.3 รู้จักการดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
104 - 124	ดีมาก
83 - 103	ดี
62 - 82	พอใช้
ต่ำกว่า 62	ปรับปรุง

แบบบันทึกหลังแผนการสอน

- ด้านความรู้

.....
.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....
.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....
.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....
.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....

- แนวทางการแก้ไข

.....
.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ .....

.....
.....

.....
.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

1 สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

บุคคลซึ่งปฏิบัติตนตามหลักธรรมเกี่ยวกับมงคล ย่อมนำมาซึ่งความสุขความเจริญในชีวิต

2 ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- วิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนตามมงคลในเรื่อง สงเคราะห์บุตร สงเคราะห์ภรรยา (สามี) และสันโดษได้

3 สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- อริยสัจ 4

- มงคล 38 ➤ สงเคราะห์บุตร ➤ สงเคราะห์ภรรยา (สามี) ➤ สันโดษ

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการวิเคราะห์   2) ทักษะการสรุปลงความเห็น   3) ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้

4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ซื่อสัตย์สุจริต
2. มีวินัย
3. ใฝ่เรียนรู้
4. มุ่งมั่นในการทำงาน

กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีสอนโดยใช้การ แสดงบทบาทสมมติ

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยและทำสมาธิก่อนเรียนทุกชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 เตรียมการ

สื่อการเรียนรู้ : ตัวอย่างข้อความ

คำถามกระตุ้นความคิด

- ครูนำข้อความเกี่ยวกับความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก การสงเคราะห์ภรรยา (สามี) ความสันโดษ มาให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์
- ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า ข้อความแต่ละข้อความนั้นให้ข้อคิดอย่างไรบ้าง
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด
- ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า ข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับมงคลซึ่งเป็นธรรมที่นำมาซึ่งความสุข ความเจริญ ซึ่งนักเรียนควรรู้และนำไปประยุกต์ปฏิบัติ ได้แก่ สงเคราะห์บุตร สงเคราะห์ภรรยา (สามี) และสันโดษ

- สมาชิกในครอบครัวของนักเรียนนั้นปฏิบัติตนร่วมกันอย่างปกติสุขอย่างไรบ้าง (พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นที่ 2 แสดง

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ :

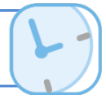
- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4
- หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
- ห้องสมุด
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

- นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติตนตามมงคลในเรื่อง สงเคราะห์บุตร สงเคราะห์ภรรยา (สามี) และสันโดษ พร้อมยกตัวอย่างการกระทำ
- นักเรียนกลุ่มเดิม (จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1) จำนวน 2 กลุ่ม รวมกันเป็นกลุ่มใหม่ แล้วร่วมกันศึกษาความรู้เกี่ยวกับมงคล ในเรื่อง สงเคราะห์บุตร สงเคราะห์ภรรยา (สามี) และสันโดษ จากหนังสือเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ห้องสมุด และแหล่งข้อมูลสารสนเทศ แล้วนำเสนอการปฏิบัติตนตามมงคลหน้าชั้นเรียนในรูปแบบการแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มละ 1 เรื่อง ตามความสมัครใจ

(ชั่วโมงที่ 1-2)

3. สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันกำหนดสถานการณ์สมมติ โดยเขียนสคริปต์ของเรื่องที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับการปฏิบัติตนตามหลักธรรม (มงคล) ในหัวข้อที่เลือกไว้ และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ผู้กำกับการแสดง ผู้แสดง ผู้จัดสถานที่ จัดฉาก อุปกรณ์การแสดง
4. สมาชิกแต่ละกลุ่มเลือกตัวแสดงตามสถานการณ์หรือสคริปต์ที่เขียนไว้ โดยเลือกผู้แสดงที่เหมาะสมกับบทบาท ผู้แสดงต่างก็มีกิจกรรมการแสดงตามบทบาทที่ได้รับ
5. สมาชิกที่ไม่ได้มีบทบาทการแสดงจะมีหน้าที่ในการจัดฉากการแสดงแบบง่ายๆ ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม
6. นักเรียนแต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่ให้ผู้สังเกตการณ์การแสดง แนะนำและวิเคราะห์เหตุการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วเสนอแนวทางแก้ไข
7. สมาชิกแต่ละกลุ่มวางแผนซักซ้อมการแสดง และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้แสดง
8. ครูสนทนากับนักเรียนถึงความพร้อมของการแสดงบทบาทสมมติ และทุกคนรักษาเวลาในการแสดง กลุ่มละ 5-7 นาที
9. นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติเรียงตามลำดับหมายเลขที่จับสลาก ดังนี้
  - กลุ่มที่ 1 แสดง กลุ่มที่ 2 แสดงความคิดเห็น
  - กลุ่มที่ 2 แสดง กลุ่มที่ 3 แสดงความคิดเห็น
  - กลุ่มที่ 3 แสดง กลุ่มที่ 4 แสดงความคิดเห็น
  - กลุ่มที่ 4 แสดง กลุ่มที่ 5 แสดงความคิดเห็น
  - กลุ่มที่ 5 แสดง กลุ่มที่ 1 แสดงความคิดเห็น

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และอภิปราย

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

คำถามกระตุ้นความคิด

1. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายการแสดง โดยให้ผู้สังเกตการณ์ และกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง ข้อคิดที่ได้ และให้นักเรียนทุกคนแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้
  - 1) เหตุการณ์สำคัญในบทบาทสมมติตอนใดที่อาจเกิดขึ้นได้
 จริงในสังคมปัจจุบัน และอาจทำให้เกิดปัญหาหรือส่งผลดีอย่างไร

1. บิดามารดาของนักเรียนปฏิบัติตนตามมงคลในเรื่อง สงเคราะห์บุตร อย่างไรบ้าง จงยกตัวอย่าง (พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

(ชั่วโมงที่ 2)

- 2) ในกรณีนี้อาจเกิดปัญหาในสังคมจะมีวิธีการแก้ไขอย่างไร
2. ครูตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และเสนอแนะข้อคิดเห็นของนักเรียนเพิ่มเติม
3. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด ข้อ 1-3

2. ครอบครัวยุคใหม่และภรรยาปฏิบัติตนต่อกันตามหลักมงคลในเรื่อง สงเคราะห์ภรรยา (สามี) จะส่งผลดีอย่างไร
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)
3. นักเรียนเคยปฏิบัติตนตามมงคลในเรื่อง สันโดษอย่างไรบ้าง จงยกตัวอย่าง
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นที่ 4 แสดงเพิ่มเติม

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

ครูให้นักเรียนกลุ่มที่แสดงบทบาทสมมติไม่สมบูรณ์ ไม่ตรงตามประเด็นที่ครูกำหนด ออกมาแสดงบทบาทสมมติใหม่อีกครั้ง

ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแนวคิดที่ได้จากการศึกษาความรู้และการแสดงบทบาทสมมติในหัวข้อ มงคล แล้วช่วยกันสรุปแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้

นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

7 การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.4
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
  - (1) เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2545. ธรรมนอกธรรมาสน์. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
  - (2) เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2544. เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักธรรม. กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์.
- 3) ตัวอย่างข้อความ

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
  - <http://th.wikipedia.org/wiki/มงคล>
  - <http://www.dhammathai.org/treatment/poem/poem00.php>

เอกสารประกอบการสอน

ตัวอย่างข้อความ

พ่อแม่รักลูกตั้งดวงใจ

รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี

ความรักของพ่อแม่ดุจภูผา

อยู่อย่างพอเพียง

ครอบครัวตัวอย่าง

แบบประเมิน การนำเสนอผลงาน

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน ประเมินการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามรายการที่กำหนด แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	ความถูกต้องของเนื้อหา				
2	ความคิดสร้างสรรค์				
3	วิธีการนำเสนอผลงาน				
4	การนำไปใช้ประโยชน์				
5	การตรงต่อเวลา				
รวม					

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... / ..... / .....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้ 4 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องบางส่วน	ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการประเมิน	ความมีวินัย				ความมีน้ำใจ เอื้อเพื่อ เสียสละ				การรับฟัง ความ คิดเห็น				การแสดง ความ คิดเห็น				การตรงต่อ เวลา				รวม 20 คะแนน	
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการประเมิน	ความร่วมมือกัน ทำกิจกรรม				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				ความตั้งใจ ทำงาน				การแก้ไข ปัญหาหรือ ปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน	
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของ เพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียน				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน				
	1.4 เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ปรองดอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ตามโอกาส				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและ ชุมชนจัดขึ้น				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือ ผู้ปกครอง และครู				
	2.3 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบต่อการทำงาน				
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	4.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	4.3 สรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่น กระทำผิดพลาด				

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและ ปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการ ทำงาน	6.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างรอบคอบ				
	6.4 ทุ่มเท ทำงาน อดทน ไม่ท้อต่อปัญหาและอุปสรรค				
	6.5 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.6 ซึ่นชมผลงานความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น				
	8.3 รู้จักการดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
104 - 124	ดีมาก
83 - 103	ดี
62 - 82	พอใช้
ต่ำกว่า 62	ปรับปรุง

แบบบันทึกหลังแผนการสอน

- ด้านความรู้

.....
.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....
.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....
.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....
.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....

- แนวทางการแก้ไข

.....
.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ .....

.....
.....
.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

แบบบันทึกหลังหน่วยการเรียนรู้

ตอนที่ 1 นักเรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหน่วยการเรียนรู้
ต่อไปนี้ ส 1.1 (ม.4-6/13)

- ด้านความรู้

.....
.....
(จำนวน ..... คน คิดเป็นร้อยละ .....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....

สรุปผลการประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวมยอด) ประจำหน่วยการเรียนรู้

- ระดับคุณภาพดีมาก จำนวน ..... คน คิดเป็นร้อยละ .....
- ระดับคุณภาพดี จำนวน ..... คน คิดเป็นร้อยละ .....
- ระดับคุณภาพพอใช้ จำนวน ..... คน คิดเป็นร้อยละ .....
- ระดับคุณภาพปรับปรุง จำนวน ..... คน คิดเป็นร้อยละ .....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....

- แนวทางการแก้ไข

.....
.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ .....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

ตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพนักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ด้านคุณภาพผู้เรียน)	ร้อยละ
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ	
1.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและออกกำลังกายสม่ำเสมอ 1.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน 1.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสียดูดให้โทษและหลีกเลี่ยงตนเองจากสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ 1.4 เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม 1.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและให้เกียรติผู้อื่น 1.6 สร้างผลงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์ กีฬา/นันทนาการตามจินตนาการ	
มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	
2.1 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร 2.2 เอื้ออาทรผู้อื่นและกตัญญูทวดเวที่ต่อผู้มีพระคุณ 2.3 ยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง 2.4 ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม	
มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	
3.1 มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ และสื่อต่างๆ รอบตัว 3.2 มีทักษะในการอ่าน ฟัง ดู ฟุด เขียน และตั้งคำถามเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม 3.3 เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการเรียนรู้ระหว่างกัน 3.4 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน	
มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุสมผล	
4.1 สรุปความคิดจากเรื่องที่อ่าน ฟัง และดู และสื่อสารโดยการพูดหรือเขียนตามความคิดของตนเอง 4.2 นำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษาหรือวิธีการของตนเอง 4.3 กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจแก้ปัญหาโดยมีเหตุผลประกอบ 4.4 มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	
5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยแต่ละกลุ่มสาระเป็นไปตามเกณฑ์ 5.2 ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ 5.3 ผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนเป็นไปตามเกณฑ์ 5.4 ผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์	
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	
6.1 วางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ 6.2 ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางาน และภูมิใจในผลงานของตนเอง 6.3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 6.4 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ	